

# SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.

Imenarij: do 9 petlet vrst 1 D, od 10-15 petlet vrst 1 D 50 p, večji inserti petlet vrst 2 D; notice, poslano, izvje, reklame, priklici petlet vrst 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrst 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p. Popust le pri naročilih od 11 objav naprej. — Insertatni davek posebej. Vprašanjem glede inseratov naj se priloži tiskanka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knafljeva ulica št. 5, pritlično. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje Telefon št. 34.

Dopisje sprejema le podpisano in zadržano frankovano.

Rokopisov se ne vrača.

Posamezne številke: v Jugoslaviji vse dni po Din 1— v inozemstvu navadne dni Din 1, nedelje Din 1-25

Poštnina plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:	v Jugoslaviji		v inozemstvu	
	v Ljubljani	po pošti	Din 144—	Din 264—
12 mesecev . . . . .	72—	72—	182—	182—
6 . . . . .	36—	36—	86—	86—
3 . . . . .	18—	18—	42—	42—
1 . . . . .	12—	12—	28—	28—

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.  
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakazilu. Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo očitati.

## Protestne manifestacije proti italijanskemu nasilstvu.

### Ob uri tretji.

V Trstu, 27. okt.

Iščem besede, ki bi bila zadosti težka, da bi izrazila vso našo bol, iščem kletvine, ki bi imela dovolj strupa, da bi izkričala vso našo jezo. Pozna jesen je, polna misli na smrt. Živimo z zamiko krog vratu, vsak dan nam je ožja in ožja.

Vse, kar smo imeli svetega, so nam oskrnili. Učitelje, ki smo jih ljubili, so nam pregnali ali prestavili, zaprli so skoro vse naše šole v Istri, poitalijančili so vse slovenske prve razrede na vsem Primorskem, vsi slovenski učenci in učiteljice se morajo suženjsko klanjati pred italijansko zastavo najmanj enkrat na teden, po vseh šolah so italijanski specialisti, povečini špijoni, ki zasledujejo slovenskega učitelja pri vsakem njegovem koraku, pregnali so naš jezik iz uradov in sodnije, prepovedujejo nedolžne naše predstave, razpuščajo naša društva, preganjajo naše duhovnike in slovensko zatirajo celo v cerkvi, naše ljudi zapirajo in jih trpinčijo po ječah.

Ali ni še dovolj, ali niso še trdni tega bičanja, ali niso trdni tega pljuvanja, ali jim še ne omahne roka? Ne! Zdi se, da samo to premljujejo, kako bi nas čim prej zatrli, kako bi nam vzgajali čim očitnejšo suženjsko znako. Na najkroveljnejši način so hoteli zatreti vse naše liste s tem, da so zahtevali njih dvojezičnost. Kar se ni zgodilo nikdar in nikjer na svetu, to se lahko dela in godi z nami! Krivice, ki jih do danes niso deležni ne hotentoti, ne Samojedi, smo jih deležni mi v svobodni Italiji.

Primorje, pljuča Slovenije, krvavi! Od tisoč poniževanih oskrnjenih pada že naš ponos. V uri tretji naše brezmejne bridkosti se obračamo k Vam. Ne kličemo Vaše vojske, ne čakamo Vaših topov. Le Veronike iščemo v Vas. Tolažilne besede čakamo v teh težkih dneh. Ste nam še bratje, ste nam še sestre, ali nas na skrivaj izdajate?!

V nas je še silna volja do življenja. Čakamo Vaših besed. Povejte jim, ko bičajo nas, da bičajo tudi Vas! Povejte jim, da ko pljuva'o nas, pljuvalo tudi Vas, in priznajte nam, da je naša kletev tudi Vaša kletev.

In še nekaj nam povejte, še nekaj nam obljubite v teh dneh groze, da slovenski narod brani svoj ponos! Ko bomo slišali ta glas od Vas, nam bo lažje v teh težkih dneh.

### Ljubljana za naše Primorje.

Ljubljana, 29. oktobra.

Na dan petletnice našega narodnega osvobođenja in ujedinjenja so se začeli po vsej v enotno bojno falango strnjeni Slovenci odločni in bolesti polni protestni klici proti nositelju italijanske civilizacije, ki lemle v imenu kulture našim krvnim bratom v podjarmljenih krajih najelemtarnejšo pravico do kulturnega napredka in gospodarskega obstanka. V nedeljo 28. t. m. je naš narod na deželi povodil svoj glas protesta in kot mož izrazil svojo bratsko pomoč nesrečnim bratom v Primorju.

Danes 29. t. m. na je prestolnica Slovenije na največjastneji način manifestirala za politične, kulturne in šolske pravice naših zatiranih Jugoslovenov in Italij. Shod je bil sijajen in pravi odmev in izraz enotne narodne volje.

Ze pred določeno uro, pred 18.30, so začele korakati proti »Unionu« gostne mase narodnega občinstva. Dvorana je bila nabito polna, tako tudi galerije, zastopani so bili vsi sloji, od manualnega delavca in priprostega moža do inteligenta in kulturnega delavca. Sijajni manifestaciji pa je dala prisotnost svobodnega ameriškega državljana in Wilsonovega prijatelja, publicista Lee Meriwetherja iz St. Louisa, država Missouri, Severna Amerika. Občinstvo je njegova izjavljanja o svobodi sprejemalo z navdušenjem in frenetičnim aplavzom.

Z dvigajočimi rokami in kot enotna falanga je zbor sprejel resolucijo, ki je obenem apel na Društvo narodov in ves civilizirani svet, kakor tudi na zavezniške države, da popravijo krivice, ki se gode našim narodnim manjšinam v Primorju in na Korškem. Protestna resolucija na je tudi Italiji odločno naznanila, da bomo umeli prijeti za učinkovite orodje, ki bo Italijo zadelo skeleče v srce. Resolucija je tudi sprejela točko glede Reke.

### Otvoritev.

Prvomestnik CMD Andrej Senekovič je v imenu akcijskega odbora narodnoobrambnih društev otvoril impozantno zborovanje, naglašujoč, da ga je za to pooblastil odbor, ker je CMD že od leta 1888, nadalje najspešnejše in najplodovitejše delovala na šolskem polju v Primorju, zlasti na v Trstu. S tresočim glasom je vzkliknil: »Lepo delo CMD v Trstu je sedaj našino ustavljeno!« V sporazumu z vsemi političnimi strankami je končno predlagal to-le predsedstvo manifestacijskega zbora: predsednik n. r. dr. A. Korošec, ministar n. r. dr. Gregor Zerjav, ministar n. r. dr. Niko Zupančič, ki je zaradi nučnih poslov odposlal svojega namestnika g. Vl. Franketa, ministar n. r.

Ivan Pucelj, bivši poverjenik narodne vlade dr. Vladimir Ravnihar in bivši narodni poslanec Anton Brandner.

Predlagano predsedstvo je takoj zavzelo svoja mesta.

### Nagovor dr. Korošca.

Predsednik dr. Anton Korošec je imel kratek nagovor. Med drugim je omenil: Želimo miru in mirni razvoji. Rane vojne še niso zaceljene. Naš sosed na Apeninskem polotoku je prevzel vlogo, da postane element vznemirjenja na Sredozemskem in Jadranskem morju, in ne samo to, element vznemirjenja za ravnotežje na Balkanu! Kakor nekaj Avstrija, hujša sedaj Italija proti nam in v širokih masah italijanskega naroda se vedno govori o vojni proti nam. Govore kot o nekaki nujni potrebi te vojne! (Klici: »Naj poskusijo!«) Mi smo v neprestanem strahu in upravičeno obžujemo Italijo pred vsem kulturnim svetom, ki želi mira in notranje konsolidacije, kot nositeljico viharja! Najbolj pa nas boli, kar se godi preko naših meja tam v Primorju. To čutimo na svojem narodnem telesu. Ne moremo dovoliti, da se našemu narodu onkraj meja godi take krivice, ni je sile, ni antant, ni pisanih dogovorov, ki bi nam mogli preprečiti, da ne čutimo solidarno kot eno telo z njimi. (Viharno odobravanje.) Kličemo Italiji, naj neha s krivicami! Na morebitne ukovore, da se vmešavamo v notranje zadeve tuje države, odgovorjamo: Mi se vmešavamo samo v notranje zadeve svojega naroda! (Ploskanje in odobravanje.) Tako dolgo se bomo proti tem krivicam borili, dokler ne pride čas, ko se bodo odprla težka vrata našim zatiranim bratom, da se vrnejo svobodni v narode naše države! (Viharno odobravanje.) V tem smislu danes izražamo svoj protest proti Italiji!

Predsednik dr. Korošec je nato prečital obvestilo vlade, ki slove: Prijavo shoda se jemlje na znanje s pripombo, da je vsak o h o d p o mestu iz ozirov javnega reda in miru prepovedan.

### GOVOR DR. VLADIMIRJA RAVNIHARJA.

Viharno pozdravljen je začel mirno in odločno izjavljati: Strašna burja brlje od našega Primorja. Kakor bi hotela čez noč s te klasične zemlje slovenske pomesti narod, ki jo je bil osvobodil ne z orožjem v roki, marveč s svojo pridnostjo in marljivostjo, s svojim trudom, delom in znojem. Pa je

ni burje, ki bi mogla premečkati in odnesti našega Primorca in našega Kraševca. Kličem, bovala sta že hujšim viharjem, prestala bosta tudi tega. Toda naša duša je užaljena in ogorčena. Ta pohlevna slovenska duša, čimrčna brutalnost, s katero nastopajo današnji mogočniki Italije napram našemu narodu, je brez primere v zgodovini narodov. Pa kaj rečem ogorčenje. Sardonski smeh naj jim odgovarja. Zakaj premalo bi bilo rečeno, ako bi to početje imenoval samo brezsravnost, nekulturnost. Blaznost je. Z začudenjem se moramo uprati, kako je kaj takega mogoče po tolikih krvavih vojnah, ki jim je bil cilj, ki so jim bila gesla: Slovečanstvo, svoboda, demokracija, samoodločba narodov, enake pravice velikim in malim narodom. Ako naj obvelja stališče Italije, potem smo pedli nazaj za stoletja pred svetovno vojno, potem so bila ona gesla le prazen humbug, za gotove države le hinavščina in licemerstvo, plašč, da odeno svoje pohlepnost in grabežljivost. Bo li res treba novega krvavega obračuna, da v resnici zmagajo ona gesla?

### ITALIJANSKA KULTURNOST. ELEMENT NEMIRU.

Samo za božjo voljo naj se Italija ne sklicuje na svojo kulturo, Zlisoč lemo kulturo, ki da je svetilnik civilizacije, kakor nas je hotel zagotavljati eden lemed famoznih profetikov Julijca Beneditje. Kultura v njih današnje Italije je blasemija. (Viharni klici: »Tako je! Res je! Ploskanje!«) Italija velikega genija Daniela, velikega duha Mazzinija — je bila. Dekadenca na celi črti. Zdi se mi, da stopa Italija v stopnje svojih prednikov. Tudi rimski imperij se je mogel ponasati, da je nosilec kulturnosti, predstavitelj svetovne moči in slave. Ze čez nekaj stoletij pa se je zrušila trha stavba, ker je na mesto politične pravosti stopila politična razuzdanost, na mesto zmernosti, nenastinost, pohlep po bogastvu in gospodstvalništvu. Naš veliki Tyrš nas učil, da zgodovina ne pozna primera, da bi bil poginil narod v svoji mladosti in v svojem zdravju, poginil je le oni narod, ki ga je razjedala notranja gnoloba. Pa kaj segam v preteklost. Najnovejša zgodovina nam daje dovolj jasnega zgled, ki naj bi bil Italiji mene-tek. Prusaška Nemčija, ta šola, ta učiteljica imperijalizma leži danes strta pred nogami svojih zmagovalcev. Kaznovana je njena okolost, njena obdnost, njena brutalnost napram drugorodnim narodom, ki jih ni bila cenila višje nego svoje črne kolonije v Afriki. (Klici: Tripoliti!) Kakor Nemčija, hoče tudi Italija biti element nemiru in večne vznemirjenosti med narodi in državami, tudi njej so mednarodne pogodbe samo krpa papirja, tudi ona ob vsaki priliki in neoprilki rojila z orožjem ter apellira na svoj meč, vzlasi kodar jej kakor sedaj zunanje okolščine dopuščajo, da more nastopiti proti šibkejšim in slabjšim. In ta Italija je odklonila podpis na kon-

venčju, glasom katere bi morala varovati pravice svojih narodnih manjšin, češ da je kulturna dovolj, da pozna svoje dolžnosti v tem oziru. Danes vidimo kako izgledajo te dolžnosti in kolika je bila njena zavratnost, ko je bila ostale veslele spejala na led. Silna, mogočna, disciplinirana in organizirana Nemčija danes ni več daleč od kraosa. Italiji, ki od dne do dne bolj posnema prusaške manire, se obiskovno skomina pa tej nemški slavi. Bodi jej.

Vsako nasilje so maščujo, ker vsako nasilje je nemoralno. Vsako nasilje je, kar posebno predočujemo Italiji, znak slabosti. Znak je, da ne zaupate več v moč svoje ideje, ali pa da je ideja tako slaba, da s kulturnimi sredstvi ne more postati zagovornika. Kulturni človek uporablja silo le tedaj, kadar jo stavlja nasproti sili svojega nasprotnika v pravično hrambo svoje svobode in svojih pravic.

### NAS ODLOČEN PROTEST.

Ni li frontje, da moramo to komunistično, da moramo ta poduk dajati kulturni Italiji mi, mi barbari in sviniški pastirji. (Ploskanje! Ironični smehi!) Ni li frontje, da moramo braniti celo Rapalske pogodbe, ki se je bila sklenila proti volji našega naroda in ki je nikdar priznata ne moremo. Branimo jo, ker branimo čast svojega s krvavim srcom danega podpis. Zato pa se iz dna naše užaljene duše dviga najsvočnejši protest. Zaupajmo ga vsem štrim vetrovom sveta, naj ga ponoso do najskrajnejših meja kulture in civilizacije, naj ga čujeta semlja in nebo. Protest v znamenju Slovečanstva, v znamenju kulture, protest v znamenju pravice in resnice, protest proti nameravnemu zločinu proti narodu. (Viharno odobravanje! Ovacije!)

### MOČ V EDNOSTI

Toda protest je samo formalna stvar naših današnjih manifestacij. Protestu moramo dati učinkovito vsebino. Saj ni res, da smo tako brez vso moči in brez vseh sredstev. Res je, da smo številčno šibkejši, toda močmi smo dovolj in zravnost v pravo orjaka ču smo — edini. (Po dvoranji viharne ovacije, frenetično ploskanje. Klici: Res je! Zvela edinstvo!) Ča kodaj, danes lahko rečemo, da govorimo v imenu vsega naroda. Danes ni separatizem in republikancov, danes ni veselij, kadar gre braniti čast in pravo našega naroda, smo eno. (Klici: Tako je! Zivel! Ne damo sel!) Naj daje Italiji misliti to dejstvo, ta enodinstvo in naj opniča vsako misel na morebitno izkoriščanje naših preproov, tega vrona in kipepla, tega naravnega procesa, ki v bistvu ni nič drugace, kakor domači spor za notranjo moč konsolidacije. Vsi je nečesto, pa vsak po svojem načinu. Vsi hočemo da bodi ta država, ta naša mlada tvorba, krepka in zdrava, mogočna in silna. Kajti zavedamo se, da je taka država najzanesljivejša poročstvo za našo narodno eksten-

Anton Čehov:

### Upravitelj pod divanom.

Zakulisna zgodba. Prevedel S. K. B.

Igrali so: »Vandeville s preoblačenimi«. Klavdija Matvejevna Doljska-Kaučukova, mlada, simpatična igralka, vsa goreča za sveto umetnost, je hitela v svojo sobo. Urno je pometala s sebe cigansko obleko, da bi se kolikor mogoče hitro preoblekla v obleko huzarja. Da bi ne bilo nepotrebnih gub in da bi se je obleka kar najbolj gladko in lepo prišla, je nadarjena umetnica sklenila vreči raz sebe vse do zadnje nitke in jo obleči na golo telo. In glej! Ko se je slekla in, drhté od mraza, jela oblačati huzarske hlače, so začula njena ušesa lahen vzdihljaj. Debelo je pogledala in prisluškovala. Zopet je nekaj vzdihnilo in čulo se je, kakor da bi zašepetal:

»Veliki so naši grehi... O-oh...«  
Umetnica se je začudeno ozrla. Ker ni videla v sobi nič sumljivega, je sklenila za vsak slučaj pogledati pod svoje edino pohišstvo, pod divan. In glej! Pod divanom je zagledala dolgo človeško postavo.

»Kdo je tu?« je kriknila. V grozi je odskočila od divana in se pokrila s huzarsko bluzo.

»Jaz... jaz sem...« je čula tre-

petajoče šepetanje izpod divana. »Ne bojte se, jaz sem... Psst!«

Po sikaniu, podobnemu škripanju ponve, ni bilo igralki težko spoznati glasu upravitelja gledališča Indjukova.

»Vi!« je osupnila in zardela kot makov cvet. »Kako... Kako ste se vi predrznili? Torej ste ves čas ležali tukaj, vi, stari podlež? Še tega je bilo treba!«

»Dragica... ljuba moja!« je siknil Indjukov in pomolil svojo plešasto glavo izpod divana: »Ne bodite jezni, moja na'dražja! Lahko mu ubijete, lahko me potepate kakor kačo, samo ne delajte hrupa! Nič nisem videl in tudi ne želim videti. Čisto zastoj se pokrivate, predraga moja nepopisna krasota! Poslušajte starčka, ki stoji z eno nogo že v grobu! Samo da si rešim življenje, se tu valjam in za nič drugega. Če ne, bom poginil. Ali ne vidite, da se mi lasje ježijo? Mož moje Glašenike, Pryndin, se je pripeljal iz Moskve. Zdej hodi po gledališču in preži name. Strah in groza! Saj dolgujem hudiču, razen Glašenjke, še pet tisoč rubljev!«

»Kaj me to briga! Izginite takoj, ali bom pa... bom, ne vem, kaj napravila z vami, podlež!«

»Psst! Dušica, psst! Na kolena padem pred vami, na kolnih vas prosim! Kje drugod se naj skrijem pred njim kot pri vas? Saj me lahko najde povsod,

samo sem ne sme priti. No, prosim vas! Rotim vas! Dve uri je, kar sem ga videl. Jaz, kaj ne, stojim med prvim dejanjem za kulisami, pa vidim, ko gre on iz parterja na oder.«

»Torej ste se tudi med dramo valjali tu?« se je prestrašila igralka. »In in... ali ste vse videli?«

Upravitelj je zaplakal: »Oh, ves se tresem. Trepetam! Trepečem, ljuba moja. Ubil me bo, vrag. Saj je nekdo v Nižnem že streljal name... Še v časopisih so pisali o tem!«

»Ah, to je vendar neznosno! Odidite, jaz se moram obleči in iti na oder! Poberite se, ali bom pa... zavpila... bom naglas zajokala... svetilko bom zagnala v vas!«

»Psst!... Vi ste moje upanje... rešilni angel! Petdeset rubljev vam dam, samo ne podite me! Petdeset!«

Igralka je pograbila kup cunj, se z njimi pokrila in stekla k vratom, da bi zavpila. Indjukov pa se je hitro splazil za njo ter jo pograbil za nožico nad kolenom.

»Petinsedemdeset rubljev, samo da me ne spodite!« je siknil ves zasopel. »Še pol benefisa povrhu!«

»Vi lažete!«  
»Lahko pridem v pekel! Pri vseh svetnikih, da ne lažem! Lahko mi glavo odsekate... Pol benefisa in še petinsedemdeset rubljev povrhu!«

Doljska-Kaučukova je nekaj trenutkov omahovala v negotovosti; stopila je od vrat.

»Saj vi vedno lažete...« je rekla jokaje.

»Da bi se v zemljo pogreznil! Lahko me takoj vrag pobere! Mar sem kakšen podlež ali kaj?«

»Že dobro, ampak vedite...« je pristala igralka. »No, zlezite pod divan!« S težkim vzdihom in sopihaje je Indjukov zlezel pod divan. Doljska-Kaučukova se je pa urno oblačila. Sram jo je bilo, celo gnusilo se ji je, če je pomislila, da leži v njeni sobi pod divanom tujec. Toda zavest, da se je pregrešila le v interesu svete umetnosti, jo je toliko ohrabrila, da potem, ko je slekla huzarsko obleko, ne samo da ni več zmerjala, ampak je celo izrekla sožalje:

»Umazali se boste, dragi Kuzma Aleksejič! Kaj vse jaz mečem pod divan!«

Vandeville je bil končan. Igralko so enajstkrat priklicali in so ji izročili šopek z napisom: »Ostanite pri nas! Ko se je po končanih ovacijah vlačala v svojo sobo, je srečala za kulisami Indjukova. Praščen, pomečan in razkuštran upravitelj je žarel od veselja in si od zadovoljnosti mel roke.

»Ha... ha... Pomislite, dragica!« je izpregovarjal in stopil k nji. »Lahko se norčujete iz starega korenjaka. Pomisli-

te, to sploh ni bil Pryndin! Ha-ha... Vrag ga vzemi! Prevarala me je njegova dolga, rdeča brada. Pryndin ima prav tako dolgo, rdečo brado... Zmotil sem se, jaz, stara korenina! Ha-ha... Samo zastoj sem vas vznemirjal, lepoptica...«

»Toda, poslušajte, ali še veste, kaj ste mi obljubili?« je rekla Doljska-Kaučukova.

»Vem, vem, dragica moja, ampak, ljubljena, saj to vendar ni bil Pryndin! Midva sva se zmenila samo glede Pryndina. Čemu bi naj izpolnil obljubo, ko pa to ni bil Pryndin? Če bi bil to Pryndin, potem bi seveda bila stvar drugačna, toda sedaj, saj sami vidite, da sem so zmotil. Nekega čudaka sem smatral za Pryndina.«

»To je nizkotno!« je osupnila igralka. »Podlo, nesramno!«

»Če bi bil to Pryndin, bi vi seveda lahko zahtevali popolnoma upravičeno, naj izpolnim obljubo. Toda tukaj — vrag ve, kdo je on. Morda je kakšen čevljar, ali — oprostite — krojač, — ali naj potem zaradi njega plačam? Dragica, jaz sem poštenjak... Vem...«

Pri vohodu je še vedno kričal z rokami in govoril:

bo, najboljša zaščitnica naših narodnih pravic...

Današnji kakor vsakteri vladi, ki državi roka...

Toda več kakor vlada in več kakor zavestniki...

Današnja manifestacija pada na dan obletnice našega osvobodjenja...

Tudi za naše rojake tam preko je napisan ta dan...

WILSONOV PRIJATELJ GOVORI!

Simpatije ameriške javnosti za našo stvar.

Konzul baron Shvegel je za tem med viharnimi ovacijami predstavil zboru...

Čeravno sem kratko časa v vaši deželi, vendar sem videl že mnogo, kar mi je vzbujało občudovanje in ljubezen do vaše domovine.

Sto in stoletja so poskušali Habsburžani udušiti v vas vsak svobodni razvoj.

Vsa zgodovina nam pripoveduje, da nikdar ni mogoče ukrotiti in vkleniti v spono duha ponosnega naroda.

Zborovalci so priredili ameriškomu govorniku entuziastične ovacije.

Govor dr. Dinko Puca.

Dr. Dinko Puc je uvodoma svojega govora citiral manifeste oficijelne Italije ob prevratu.

Kljub Danteju, Michelangela in drugim duševnim velikanom ne bomo Italijanom nikdar pozabili, da je laška sodrga v Trstu ob zbiljih zažganega »Narodnega doma«...

GOVOR FRANA SMODEJA.

V daljšem govoru je razpravljal o bednem in težkem položaju naših podjarmljenih bratov urednik Fran Smodej.

Nato je prečital te-le Resolucije pripravljalega odbora, ki so jih manifestanti soglasno sprejeli in se glase:

1. Dviga plamenč protest proti vnebovpijočemu zatiranju primorskih Slovanov od strani Italije in nezalisanem tentanju njih nalezlementarnejših človeških, narodnih in državljanških pravic;

2. opozarja ves kulturni svet brez razlike narodnosti na nekulturne metode raznarodovanja slovenskega življa v Italiji in Avstriji, in na uprav barbarsko zlorabo politične moči nad narodovimi manjšinami, ki so vsled mirovnihih pogodb, na kojih same niso sodelovale, prišle pod nemilo tujerodno oblast;

3. apelira na Ligo narodov, da vprisanju narodnih manjšin v Italiji in na Korškem posveča svojo posebno pozornost, pri čemer se Liga narodov opozarja zlasti na odpravo slovenskih učiteljev in duhovnikov in njih izgon, na ukaz krajevih italijanskih oblasti, da morajo sloven. časopisi prinašati tudi italijanski prevod svojih publikacij;

4. Opozarja Ligo narodov, velesile in ves kulturni svet, da se je vsem državam, ki so iz razvalin avstro-ogrske monarhije nastale, ali pa dežele od nje sprejele, v mirovnihih pogodbah posebno varstvo narodnih manjšin naložilo in da se od Italije take izrecne obveze samo radi tega ni zahtevalo, ker je Italija izjavila, da je to spričlo njene 2000letne kulture, zanjo samo posebi umeno; s svojim sedanjim postopanjem pa je Italija nelojalno izigrala zaupanje velesil, Avstrija pa se v mirovnihih pogodbah prevzetim obveznostim radi varstva manjšin naravnost roga in posmehuje;

5. apelira na velesile in ves ostali kulturni svet, da s svojo avtoriteto in svojim moraličnim pritiskom na Italijo in Avstrijo slovenske manjšine v Primorju in na Korškem rešijo grozeče nasilne nacionalne smrti;

PROTEST GLEDE REKE.

Najslavesnejše upogvarjamo in protestiramo, da bi se je vprašanje Reke dovolile Italiji katekol nove koncesije preko rapalske in st. margheritske pogodbe, ki sta naše nacionalne, politične in gospodarske interese že itak smrtnonosno pozgaili.

Predsednik dr. Korošec zaključil nato veličastno manifestacijsko zborovanje s topilim pozdravom na primorske in koroske rojake in s klicem: Verujemo v veliki dan vstajanja celokupnega našega naroda!

DEMONSTRACIJE.

Po končanem shodu se je klub prepovedi formalni sredo, ki je pevajoč in vzhikajoč korakal na Maršini trg in dalje proti zvezdi po Gosposvetaki ulici, Turjaškemu trgu, po Bregu do Sv. Jakoba ter dalje po starem trgu in Meštem trgu na Krokov trg.

V Kranju.

V Kranju se je vršil danes na javnem trgu protestni shod proti nasilju, ki ga izvršuje italijanska vlada na svojih državljanih jugoslovenskega jezika.

Na protestnem shodu v Kranju dne 28. oktobra 1. 1923. zbrani narod protestira proti krutemu nasilju, ki ga izvršuje fašistovska italijanska vlada na naših rojakih na Primorskem.

Zlasti protestiramo proti temu, da se v Primorju zapirajo slovenske in hrvaške šole, na doslej slovenskih šolah nastavlja tujerodno učiteljstvo in da se skuša mladini že v prvem šolskem letu iztrgati iz src ljubezen do materinega jezika.

Izražamo ogorčenje, da je italijanska vlada poskusila na tako brezobziren način uničiti slovensko časopisje, kakor se je to zgodilo z znano odredbo prefektov Julijske Benečije.

Zahtevamo za naše brate v Julijski Benečiji popolno svobodo kulturnega razvoja tem bolj, ker so goriški Slovenci — dasi stojič neomajno na narodnem stališču — lojalni italijanski državljanji.

Našo vlado pozivamo, da se pri vršičih se pogajanih zavzame za vsó odločnostjo za pravice slovenske manjšine, ker je od pravičnega ravnanja Italijanov napram našim rojakom v anektiranem ozemlju v veliki meri odvisno dobro razmerje med obema kraljevinama. Protestna manifestacija proti italijanskim nasiljstvom.

Novo mesto za naše Primorje.

Na vabilo odbora, ki se je sestavil v ta namen iz zastopnikov narodnih društev, se je zbralo v nedeljo 28. tm. ob 10. na glavnem trgu, posvečenem našem prestolonasledniku, veliko število množinstva in okolišnikov, tako da je bil vsak del prostornega trga na gostu zastavljen.

1. Ob sedanjih dneh pete obletnice naše osvoboditve tisočletnega jarma in združitev s Hrvači in Srbi v skupno državo Jugoslavijo se iskreno veselimo in hranimo neminljivo zahvalnost vsem ki so s svojim delom, trpljenjem in krvi dosegli našo osvoboditev in združitev; zahvaljujemo se v prvi vrsti junaškim Srbom in njih kralju Petru Osvoboditelju.

2. Bridko občujemo, da so še zelo mnogi naši bratje po krvi in jeziku, in s njih veliki in važni deli naše jugoslovenske domovinske zemlje ostali izven mej naše države, hročeče težkemu tujemu jarmu.

3. Glasno protestiramo v teh dneh zlasti zoper skrajno surovo postopanje Italijanov nasproti našem iskrenoljubljenemu mirnemu, italijanskim državljanim postavam pokornemu ljudstvu na Primorskem, ki ga je nemila usoda hročila v njih oblast. Izgnani so mu v petih letih intelligenco, uničevali so slovenskim trgovcem in obrtnikom njih poklicne pravice; požigali so in rušili našemu ljudstvu Narodne domove, ki so mu bili kulturna središča; naše ljudi so brez danega povoda pobijali, pretepali in metali v ječe; v cerkvah so nastavliali laške duhovnike, ki ne umejo našega ljudstva in ljudstvo ne njih. To pa, kar so izvedli nad našim izmučenim ljudstvom na Primorskem v pravkar minulih dneh, je čez vse surovo in sramotno za Italijo, ki hoče veljati za visoko kulturno državo. Ze poprej so iz-

gnali govornico ljudstva iz uradov in cerkev, sedaj pa so vzeli našemu ljudstvu vse slovenske in hrvaške osnovne šole, da bi zatrl slovenskim otrokom pot do izobrazbe, in v njih zatrl materino govornico ter jih pretvoril v jančarje. Zoper vse to divje početje nad našimi brati protestiramo odločno predvsem svetom v imenu kulture in svobode, človeških narodnih pravic! Italija, ki je na podlagi narodne misli postala evropska velevlast, s takim nasiljem nad slovensko manjšino ponižuje sveto narodnostno misel, ponižuje samo sebe, izključuje znošno sosedstvo z Jugoslavijo in izživlje maščujočo usodo po velikem stoliljonskem Slovstvu!

4. Ker se je Italija ob nesrečni rapalski pogodbi zavezala, da bo vestno spoštovala človeške in narodne pravice Slovencev in Hrvatov, ki jih je odtrgala od njih bratov, pozivljamo našo Osrednjo vlado v Beogradu, da stori svojo dolžnost in vsem svojim vplivom zahteva od Italije izpolnitve njene častne obveznosti in če treba predloži svojo upravnico zahtevu Društvu narodov. Naša vlada naj ne odneha, dokler ne doseže, da bodo naši zatirani bratje ne več brezpravni sužnji, nego enakopravni državljanji.

V VISNJI GORLI.

Nečuvne, brezštevne in sramotne šikane italijanske vlade nad ubogimi Slovenci in Hrvači v Primorju so izzvale vsepovsodi zgražanje. Jugoslov. Matica v Visnji gorli je javno protestirala proti nasiljem in kulturnim škandalom, ki jih uganja 2000 letna italijanska kultura.

V Dolenji Lendavi združeni zborovalci in zastopniki narodnih in kulturnih organizacij vseh strank, slojev in svetovnih nazorov protestirajo najenergičnejše proti brutalnemu nasilju, ki se izvaja s strani italijanske vlade nasproti onemu delu kulturnega jugoslovenskega naroda, ki se nahaja proti svoji volji pod italijansko oblastjo.

Politične vesti.

»Zakon, ki znači prelom ustave«. Tako imenuje »Jutro« trošarinsko novo-velo, ki je bila večerj sprejeta v narodni skupščini. »Jutro« se nič ne sramuje v istem poročilu navesti dejstvo, da so za to novo-velo glasovali zemljoradniki in da že samo to glasovanje v dovoljni meri osvetljuje brezvestno »Jutrovo« klevetanje države in vlade, kakor to delo v zadnjem času dosledno in ob vsaki priliki in tudi danes z gornjim naslovom. »Jutro« zamolči povedati, da so zemljoradniki stranka izven vlade, stranka, ki je splošno zoper vlado in ki tvori del sedanje parlamentarne opozicije in da govori baš to glasovanje zemljoradniške stranke za inkriminirano trošarinsko novo-velo, kakšna je mladinska žurnalistika v svoji brezsrčni borbi proti državi in vladi, razširjač dan za dnevom z neresničnimi trditvami a la »zakon, ki znači prelom ustave«, »dokument krivičnega režima« itd. splošno nezadovoljnost z obstoječo jugoslovensko državo. Upajmo, da novi tiskovni zakon kmalu izvrši vivisekcijo nad tako žurnalistiko!

Shod Svetozarja Pribičevića. V nedeljo 28. t. m. je posl. Svetozar Pribičević priredil v Sarajevu shod demokratske stranke, na katerem je Pribičević v poldrugournem govoru razvil program demokratske stranke ter poročal o sedanjih političnih in parlamentarnih situaciji. Med drugim je naglašal, da je demokratska stranka v svojem državnem programu za politično centralizacijo, upravo dekoncentracijo in pa za samopravno decentralizacijo. Demokratska stranka pa žalibog tega programa ni mogla izvesti, ker nikdar sama ni bila na vladi. Dalje je Pribičević omenjal težkoče sedanje situacije. Napadal je radikalno stranko in očital radikalni podporo Turkov in Nemcev radikalni vladi. Pritoževal se je tudi, da ni dovoljen lojalnim bosanskim muslimanom pristop na dvor. Obsojil je koncem svojega govora vse separatistične težnje in pa stremljenja po amputaciji. Shoda se je udeležilo okoli 800 oseb.

Iz diplomatske službe. Bivši šef beogradskega Presbiroja in legacijski svetnik v Rimu dr. Alekander Bodi je premeščen k našemu poslanstvu v Varšavi.

Prezident Masaryk o samopravih in avtonomijah. Ob obletnici češkoslovskega osvobodjenja je izdal prezident Masaryk daljšo spomenico, v kateri razklada splošen politični, kulturni in socialni položaj češkoslovske republike. Na koncu govori tudi o slovaški avtonomistični opoziciji in pravi doslovno: »Samouprave in avtonomije so res predpostavke demokracije, vendar le take avtonomije, ki temelje na politični discipliniranosti in na čutu odgovornosti napram državi.« Ko bi ta krasen nauk kaj zalegel pri-

tisku SLS, pri Radičevem »Slobodnem domu« in enakovrednem »Jutru«!

Vzpostavljamo odnošaje med Vatikonom in Albanijo. Albanska vlada je predložil kardinalu Gaspariju poročilo, v katerem izraža željo po vzpostavitvi rednih odnošajev med Vatikonom in Albanijo.

Princip ujedinenja se ne ustara po protokolih, temveč s pozitivnim delom. Ta lep izrek je izustil poslanec Wilder v narodni skupščini. Njegova politična resničnost je v toliko nepopolna, ker mu manjka odstavek, po katerem se princip ujedinenja tudi ne ustvarja z defetistično opozicijo, marveč s pozitivnim sodelovanjem v parlamentu in javnosti. Mesto pozitivnega dela, aktivnega sodelovanja na zakonodajni konsolidaciji države pa vidimo demokratsko stranko v ljuti borbi proti pravnim nositeljem državne oblasti in pri splošni difamaciji, kar je državnega in patrijotičnega...

Radičevski pemški tednik. V Vojvodini so začeli Radičevci izdati svoje glasilo v nemškem jeziku z naslovom »Frees Heim«. Izdajatelj lista je podpredsednik HRSS dr. Maček, urejuje pa list radičevski poslanec Herceg. Klerikalni list, ki preneha izhajati. V Radgona so klerikalci izdajali list »Mursko Stražo«. V zadnji številki izjavlja uredništvo, da list preneha izhajati radi gmočnih neprilik. Stroški za tiskanje in izdajanje listov so se v zadnjem času tako povečali, da bo ista usoda doletela nemara še marsikateri drugi list, ki nima svoje tiskarne.

Pomoč bolgarskim beguncem. Pod predsedstvom dr. Ivana Ribarja je imel večerj narodni odbor za pomoč gladujočim v Rusiji sejo, na kateri je bilo sklenjeno, da se dovoli bolgarskim beguncem na našem ozemlju podpora v znesku 100.000 dinarjev.

Z našimi sovražniki se družijo. Uradno glasilo bolgarske vlade »La Bulgaria« komentira zadnje dni v svojem uvodnem članku potovanje bolgarskega ministra za zunanje zadeve Kalfova v Rim in pravi: Odločili smo se iz dveh ozirov, ki sta izročila našo usodo v roke velevlasti obdržati zveze, ki izhajajo iz mirovne pogodbe in nočemo nikogar izživati. Računamo z laško pomočjo pri delu za restavracijo našega gospodarskega razvoja. Italija, našemu polotoku najbližja sosed, je velika sredemorska sila, s katero moramo zmeraj računati. Interesi Bolgarske zahtevajo, da si ohranimo njeno dobro voljo ter živimo v tem elementnem miru na Balkanu lojalni do svojih sosedov. Kar obstoji naša kraljevina, zadaja Lah udarec za udarcem Slovencev in Hrvatov. Nasilja, ki jih uganjajo polentariji nad slovenskim in hrvaškim narodom, so znana vsej Evropi in ve zanje vsekakor tudi Bolgarija. Ali čuti slovenski, kdor se družijo s slovenskimi sovragi?!

Kako gonijo otroke v italijansko šolo. V Marezigah je slovenska in italijanska šola, v bližnjih Babičih pa samo italijanska. Te dni je dobila učiteljica v Marezigah ukaz, da ne sme podučevati v slovenski šoli otrok, prihajajočih iz sosednjih vasi, ker morajo zahati v italijansko šolo v Babiči. Takih otrok je nad 20. Stariši so prosili pri šolski oblasti, da bi jim dovolila pošiljati otroke z slovensko šolo v Marezige, pa niso bili uslišani. Nekega očeta je občinski komisar v Marezigah celo pograbil ter ga vrgel na hodnik, od tam pa sunil na ulico. Stariši izjavljajo pred oblastjo, da hočejo pošiljati svoje otroke samo v slovensko šolo, pa tudi če bi bila oddaljena nekaj ur od njihove vasi.

Postojni so proslavili obletnico fašistovskega pohoda v Rim na zelo slijani način. Proslava je zavzela ves dan. Svrala je godba, fašisti so prepevali svoje pesmi in na trgu »Vittorio Veneto« so se zbrala razna društva, šolski otroci, zastopniki oblasti, vojaštvo, ki je odkorakalo na vojaško pokopališče, kjer se je darovala maša. Pozneje je sledil pregled vojaških oddelkov in narodne milice, slavnostni govor pa je imel fašistovski tajnik Cavallero. Naglašal je važnost teh tal ob bližnji meji in povečeval fašizem in njegovo moč, pred katero se mora vse ukloniti. Niegov govor je bil mestoma precej izvivalen in nepremišljen. Popoldne je bil prost vstop v jamo, kjer je svrala godba in se je vršil ples. Zvečer je bila razsvetljava in zopet je svrala godba po mestu. Vsa slavnost je imela precej napet značaj.

Veliki film sezije 1923 24. Modri Natan. po istoimenski drami nemškega klasika Lessinga. od 1.—4. novembra 1923. KINO MATICA.

Julijska krajina.

Kako gonijo otroke v italijansko šolo. V Marezigah je slovenska in italijanska šola, v bližnjih Babičih pa samo italijanska. Te dni je dobila učiteljica v Marezigah ukaz, da ne sme podučevati v slovenski šoli otrok, prihajajočih iz sosednjih vasi, ker morajo zahati v italijansko šolo v Babiči. Takih otrok je nad 20. Stariši so prosili pri šolski oblasti, da bi jim dovolila pošiljati otroke z slovensko šolo v Marezige, pa niso bili uslišani. Nekega očeta je občinski komisar v Marezigah celo pograbil ter ga vrgel na hodnik, od tam pa sunil na ulico. Stariši izjavljajo pred oblastjo, da hočejo pošiljati svoje otroke samo v slovensko šolo, pa tudi če bi bila oddaljena nekaj ur od njihove vasi.

Postojni so proslavili obletnico fašistovskega pohoda v Rim na zelo slijani način. Proslava je zavzela ves dan. Svrala je godba, fašisti so prepevali svoje pesmi in na trgu »Vittorio Veneto« so se zbrala razna društva, šolski otroci, zastopniki oblasti, vojaštvo, ki je odkorakalo na vojaško pokopališče, kjer se je darovala maša. Pozneje je sledil pregled vojaških oddelkov in narodne milice, slavnostni govor pa je imel fašistovski tajnik Cavallero. Naglašal je važnost teh tal ob bližnji meji in povečeval fašizem in njegovo moč, pred katero se mora vse ukloniti. Niegov govor je bil mestoma precej izvivalen in nepremišljen. Popoldne je bil prost vstop v jamo, kjer je svrala godba in se je vršil ples. Zvečer je bila razsvetljava in zopet je svrala godba po mestu. Vsa slavnost je imela precej napet značaj.

Inserirajte v Slov. Narodu.

# Telefonska in brzojavna poročila

## Po smrti Stojana Protića.

— Beograd, 30. oktobra. (Izv.) Radi smrti Stojana Protića se politična parlamentarna situacija bistveno ni spremenila in ni bilo večeraj nikakih važnih parlamentarnih dogodkov. Beogradski tisk posveča Stojanu Protiću obširne članke. Tudi narodna skupščina se je, kakor smo že včeraj javili, poklonila pokojnikovim nanom. Vsi parlamentarci priznavajo neveljavne zasluge Stojanu Protiću v njegovi borbi za ustavno parlamentarno življenje in za široko samoupravo. Vsi parlamentarci so soglasnega mnenja, da Stojan Protić ni bil samo ločni, marveč tudi evropski državnik, ki je zival daleč naokoli ugled in spoštovanje.

Smrt Stojana Protića je v radikalnem klubu imela dvojen odmev. Struja radikalnih poslancev, ki je bila njemu naklonjena, poveljuje Stojana Protića kot politika, državnika in publicista in priznava da bo zarezala njegova smrt globoke rane v organizaciji radikalne stranke, druga struja tudi priznava njegove zasluge, naglašja pa, da je Stojan Protić zadnji čas krenil na pota, katerim ni mogla slediti radikalna stranka.

Demokratije splošno priznavajo velike talente politika Protića, ne soglasja pa z njegovim političnim delovanjem v zadnjem času.

Jugoslovenski klub se je na včerajšnji seji spomnil Stojana Protića. Poslanci Jugoslovenskega kluba znajo ceniti Protića v o politiko, ki je edini prav umni stremeljena Slovencev in Hrvatov po avtonomiji, vidijo v Protiću politika velike koncepcije, moža poštenjaka in skrajne doslednosti. Protić je bil edini državnik, ki v novi državi ni videl razširjenja Srbije, marveč novo državno tvorbo. Prepričani smo, da bo njegova politika zmagala.

V muslimanskem klubu je dr. Spaho imel kratko posmrtnico. Muslimani so znali ceniti Protića in ga spoštovati, ker je bil

vedno pravičen in dosleden. Protić je bil za sporazum med plemen in za pošteno, nekoruptno državno administracijo.

Tudi pri Nemcih je Stojan Protić užival velike simpatije. Načelnik nemškega kluba dr. Kraft je izjavil, da je bil Stojan Protić od prvih dni ustvaritve nove države Nemcem popolnoma pravičen in so ga radi tega zelo cenili in vpoštovali. Stojan Protić je zavzemal napram narodnim manjšinam pravično in pošteno stališče. Narodne manjšine so zelo mnogo izgubile z njegov smrtjo.

Tudi džemijet naglašja veliko izoboto, ki je zadelo južne kraje Srbije s smrtjo Stojana Protića.

Zemljoradniki pa odkrito naglašajo, da pomenja smrt Stojana Protića katastrofo za radikalno stranko.

### POGREB STOJANA PROTICA

— Beograd, 30. oktobra. (Izv.) Po točno določenem programu, ki sta ga izdelala skupščinski predsednik Liuba Jovanović in minister prosvete Miša Trifunović, se vrši pogreb Stojana Protića danes ob 9. dopoldne. Včeraj ves dan so prihajale velike množice beogradskega prebivalstva h krsti pokojnika, ki leži na svojem stanovanju v hiši Kneza Mihajla ulici. Vse poslopje je ovito v črn flor. Ob krsti so včeraj vzeli slovo skoraj vsi člani vlade, radikalni poslanci, parlamentarci in pokojnikovi prijatelji. Stevilne deputacije iz Slovenije in Hrvatske so najavljene. Zanimivo je, da Protić ni zapustil nikakega premoženja. Zadnje mesece je živel zelo skromno. Priemal je samo pokojnino v znesku 1500 Din.

### Konflikt med berlinsko in saško vlado.

Državnobrambne čete odstranile saško vlado. — Imenovanje vrhovnega državnega komisarja.

— Dresden, 29. oktobra. (Izv.) Spor med Saško in berlinsko državno vlado je dosegel vrhunec. Kancelar dr. Stresemann, pobožšen od državnega predsednika Eberta je imenoval vrhovnega državnega komisarja za Saško v osebi dr. Heinzeja. Ta je takoj odstopoval v Dresden. Ukazal je četam državne brambe priti v minister saške vlade in zasedeti vsa državna in javna poslopja. Vrhovni državni komisar dr. Heinze je takoj prevzel funkcije državnega komisarja za Saško.

### POLOŽAJ DRŽAVNE VLADE.

— Berlin, 30. oktobra. (Izv.) Državni kabinet se je snoči ob 22. sestal na važna posvetovanja. Posvetovanja so trajala do 1. ponoči. Vlada je sklenila najdalekosežeče odredbe za vzdrževanje javnega reda in miru in da prepreči komunistični prevrat.

— Dresden, 29. oktobra. (Izv.) Čete narodne obrambe so zasedle tudi poslopje deželnega zbora. Preiskale so vse klube in uradne prostore. Parlament je zastražen s strojnimi.

— Berlin, 29. oktobra. (Izv.) Tag objavlja v posebni izdaji poročilo iz Dresdena, da so čete državne brambe pri zasedbi deželnega zbora aretirale več komunističnih poslancev. Vrhovni komisar je takoj prepovedal izhajanje komunističnih listov.

### SPLOŠNA STAVKA NA NEMŠKEM.

— Dresden, 29. oktobra. (Izv.) Danes zvečer je bil sestanek socialnodemokratskih in komunističnih organizacij, na katerem so razpravljali o proglasitvi generalne stavke. Delavci so že danes začeli izvajati pasivno resistenco.

— Berlin, 29. oktobra. (Izv.) Položaj v Berlinu je kritičen. Velika berlinska podjetja so začela z izpori delavstva. Prišlo je do težkega konflikta med delavstvom in podjetniki. Delniška družba AEG je izprla 8000 delavcev. Tudi ostale industrije namepravajo radl gospodarske krize odpustiti vse delavstvo in ustaviti obrat. Delavstvo napoveduje po vseli državi generalno stavko.

Posl. Fran Zebot (kler.) je zahteval iznazeenje trošarine za vse pokrajine. Izjavil je, da bo njegov klub glasoval proti.

Ker se ni nihče oglašil k besedi, je predsednik odredil glasovanje o 2. členu zakona. Za zakon sta glasovala 102 poslancev, proti pa 42. Za zakon so glasovali radikalci, Nemci, džemijet in zemljoradniki. Ker je bil dnevni red seje izčrpan, je predsednik ob 18. zaključil sejo z naznanilom, da se prihodnja seja naznani pismenim potom.

Prihodnja plenarna seja se ima sklicati dne 20. novembra. Tekom včerajšnjega dneva so imeli klubi svoje konference in seje, na katerih so razpravljali glede pogreba Stojana Protića. Po končanem današnjem pogrebu odpotujejo skoraj vsi poslanci domov na agitacijo.

### VPRAŠANJE REKE.

— Beograd, 30. oktobra. (Izv.) Po negativnem odgovoru naše vlade na nove italijanske predloge dele Reke je nastopila faza odmora. Naš poslanik v Rimu Antonijević in italijanski poslovni odpravnik v Beogradu prejmeta od svojih vlad navodila za direktna nadaljnja pogajanja. Položaj je tak, da paritetna komisija v doglednem času še ne bo nadaljevala svojih razprav, ker manjka za primerne baze. Sedaj demantirajo tudi vesti včerajšnje »Pravde«, da bi prišlo dne 15. novembra do sestanka med Pašičem in Mussolinijem. Do kake pozitivne rešitve še ne pride tako kmalu.

— Rim, 29. oktobra. (Izv.) Jugoslovenska vlada je naznanila vladi v Rimu, da se vspostavi čim prej železniški promet med Reko in Brajdico. Italijanski oficijelni krogi smatrajo to za pripravljenost Beograda, da se čim prej definitivno reši reško vprašanje. Poslovni odpravnik Sumonte je poklican v Rim, da poroča o položaju Mussoliniju.

### PARLAMENTARNA SITUACIJA.

— Beograd, 30. oktobra. (Izv.) Predsedstvo narodne skupščine je odgodilo plenarne seje do 20. novembra t. l. Kakor obveščajo iz predsedstva, se ta odmor mogoče nekoliko skrajša, če bo plenumu dan material na razpolago za razprave. Tekom odmora imajo najvažnejši skupščinski odbori svoje seje, tako finančni kakor zakonodajni.

Demokratski klub je sklical za danes sejo glavnega odbora, na katerem se ima razpravljati politična situacija in način agitacije med volilci za časa parlamentarnega odmora.

V radikalnem klubu se je poglubil spor med podpredsednikom skupščine posl. Rankovićem in bivšim ministrom dr. Markovićem. Posl. Ranković predloži petičenskem odboru radikalnega kluba ves obtežili material proti dr. Markoviću. Odločen pa je tudi, da širšo javnost informira o obtožbi proti dr. Markoviću s posebno knjigo.

### NEMSKA NARODNA MANJŠINA V ČESKO-SLOVAŠKEM PARLAMENTU.

— Praha, 30. oktobra. (Izv.) Nemški poslanci, člani nemške kmetijske zveze, krščanski socijalci in demokratije so sklenili akcijsko zvezo, ki bo določevala politično taktiko nemške narodne manjšine v českoslovaškem parlamentu. Parlament ima danes otvoriti novo zasedanje. Zveza nemških poslancev ima v programu vsa vprašanja, zadevajoča nemško narodno manjšino na Českoslovaški.

### TUDI NEMCI PROTI ITALJANSKEMU NASILJU.

— Inomost, 30. oktobra. (K) Listi občujejo protest južnotirolskih poslancev proti dekretu fašistovske vlade, po katerem naj se uvede v prvih razredih ljudske šole italijansko kot obligaten predmet. 400 nemških šol je s tem dekretom izročeno na milost in nemilost fašistovskemu nasilstvu. Nemški poslanci Tiroleske stoje odločno na stališču, da mora italijanska vlada razveljaviti vse omejitve glede kulturne in jezikovne svobode narodnih manjšin.

### Členstvo.

Z glasnice skupščine zveze industrijcev. Na skupščini so bile sprejete te-le resolucije:

1) Opozarjamo kraljevo vlado, da novi zakoni socijalno političnega značaja, tako Zakon o zaščiti delavcev, Zakon o inspekciji dela in Zakon o zavarovanju delavcev, ki so bili koncipirani v Ministrstvu za soc. politiko po kompilaciji najradikalnejših vzorcev, predlaganih v izrazito industrijskih državah, in to enostransko o zaslišanju gospodarskih korporacij in celo brez sporazuma s pristojnimi in ministrskimi resorti tj. Ministrstvom trgovine in Industrije in Ministrstvom za šume in rude, ne odgovorjajo našim socijalnim in ekonomskim prilikam ter težko obremenjujejo celokupno našo narodno gospodarstvo. Zahtevamo, da se brez odloga pristopi k reviziji teh zakonov in to sporazumno z Ministrstvom trgovine in Industrije ter ob sodelovanju gospodarskih korporacij.

2) Zahtevamo zlasti izpremembo določil zakona o zaščiti delavcev v delovnem času v industrijskih podjetjih. Zahtevamo, da se določi šurni delovni čas za one industrijske obrate, kjer to zahteva značaj obrata z ozirom na težke delovne pogoje, dočim naj velja za ostale obrate 9urni delavnik, izvemzli sezonska podjetja, v kojih je delovni čas že po sedanjem zakonu in po značaju posla neomejen. Zahtevamo, da se dopusti primerno podaljšanje delovnega časa v sporazumu z delavstvom, pri čemur mora biti merodajna navadna večina delavstva dotičnega obrata. Odločno protestiramo proti sedanjim omejitvi dela.

3) Resno in nujno opozarjamo ministristvo socijalne politike, da so bremena koja nosi industrija iz naslova socijalnega zavarovanja, dejansko neznosna ter zahtevamo, da se ta bremena ublažijo. Zahtevamo primerno znižanje prispevne tarife za bolniško in nezgodno zavarovanje. Tako znižanje. Tako znižanje naj se omogoči z zmanjšanjem upravnih stroškov zavarovalnih zavodov ter z uzakojenjem določil, ki znižajo previske porodniške dajatve ter ukinjeo kvarna določila § 1154 b avstr. o. d. z.

Zahtevamo, da se tako zlasti prispevek za bolniško zavarovanje zniža s 1. jan 1924 na 4%.

4) Zahtevamo, da se preuredi pokojninsko zavarovanje nameščencev, da se k temu zavarovanju pridruži bolniško in nezgodno zavarovanje nameščencev, ki naj se izločijo iz splošnega zavarovanja delavcev. Zahtevamo, da se zavarovanje nameščencev obvaruje pred rizikom labilne valute in da se v tak namen kombinira sistem kapitalnega kritija z nakladnim sistemom.

5) Zahtevamo, da se iz Delavske zbornice izločijo nameščenci in duševni delavci sploh in da se za to ustvari posebno avtonomno zastopstvo.

### DENARNA KRIZA.

Podružnica neke zagrebške banke vabi s pismi, z okrožnicami itd. naše posojilnice, da naj nalagajo pri njej svoj denar. Ponuja 12% brez odbitka, brez odgovodi, sicer pa še več!

Obraba se s takimi ponudbami v prvi vrsti na posojilnice. Vendar jim jasno namiguje, da bo primorana, če ne bi imela ponudba uspeha, stoniti v stik direktno s vladatelj, aka bi bilo gotovo v škodo posojilnicam...

Prepis takega zagrebško-mariborskega pisma imamo v rokah. Resnica je, da tega načina »nabiranja« vlog od sedaj pri nas nismo poznali. Naraščanje obrestne mere in

njegove posledice čuti pač vse naše gospodarstvo. Zavod, ki plača danes 12% in več za vlogo, vporablja ta denar le v špekulativne namene in računa pri posojevanju in sploh v debetu 30 do 40%. Konec takih dobrot vidimo na Balkanski banki. Dandanes draginja nevdružno narašča. Naša mlada industrija pa propada, ker ne more uspešno tekmoovati s tujo konkurenco. In ravno najslabši denarni zavodi plačujejo povsodi najvišje obresti. Sploh pa centrala dotičnega zavoda plačuje v Zagrebu na knjižice le 6%. Zakaj tedaj strelja po Stajerskem z 12%?

Slovenija razpolaga s kapitali v prvi vrsti za svoje potrebe, ne pa za v bistvu čifuske, četudi mogoče v »narodno nošo preoblečene, tuje koristi! — Zato svarimo naše prebivalstvo z najboljšim namenom pred sličnimi manevri. Njihov izid je vsakomur, ki zna šteti do pet, vnaprej jasen, zlasti v teh sedanjih nevarnih časih in razmerah, ki so že marsikomu pokopale kapital z obljubljenimi visokimi obrestni vred. Pozor tedaj in pamet!

—g Zagrebška blagovna borza dne 29. oktobra. Na produktivni borzi notirajo: Pšenica 80 kg, franko Gajdobra, denar 330; koruza, franko bačka postaja, denar 245; blago 255, franko vagon Zagreb, blago 285; oves, bosanski, rečtani, franko Banjalik, denar 215, blago 220, zaključek 218.75, franko Ivanjska, denar 215, blago 225, zaključek 220, v vrečah, Zagreb, blago 250; moka, baza »a«, bačka, franko Zagreb, blago 350. — Tendencna mlacna.

—g Novosadska blagovna borza dne 29. oktobra. Na produktivni borzi notirajo: Pšenica bačka 78/80 kg, 2. vag. 337 1/2—340; 79/80 kg, 2. vag., duplikat kasa, 1. vag. 335; 79/80 kg, 2. vag., duplikat kasa, Tisa, 10 vag. 342; oves sremski, duplikat kasa, povpr. 220; koruza, bačka, 1 vag. 245; bačka za januar, duplikat kasa, 5 vag., 240, za februar-marec 25% kasa, 2 vag. 232.50; za marec-april, duplikat kasa, 15 vag., 257.50—262, za marec-april 100% kasa, 8 vag., 205—207 1/2, sremška, nova, 10 vag. 225; fižol, beli, bački, 1 vag. 245; moka, baza »a«, 1 vag. 550; štev. »a« za november-januar, 30% kasa, 5 vag. gonov, 320; otrobi v jutastih vrečah, 1 vag., 130, v papirnatih vrečah, ponudba 130. — Tendencna neizpremenjena.

—g Zadržna šola se otvori letos zonet na Državni dvorazredni trgovski šoli v Ljubljani. Vpisovanje se vrši dne 3. novembra t. l. od 9. do 11. ure dopoldne. Sprejemi na tootiči: doržena ljudska šola, starost 16 let. K vpisovanju je prinesiti zadnje šolsko izričevalo in vpisnino 10 Din. Šolnine ni nobene. Poisk se vrši vsak delavnik od 2. do 7. ure zvečer. Zadržna šola traja od 3. novembra 1923 do Velike noči 1924. V sluščaji prevlečenega števila prijavencev imajo prednost kmetaki mošnje in fantje, ki ne nameravajo tekat v službo. Podrobnejše informacije daje ravnateljstvo.

### Prasveta.

### Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA.  
Začetek ob 8. uri zvečer.  
Torek, 30. okt.: Zaprti.  
Sreda, 31. okt.: Gospa z morja; gostovanje ge. Marije Vere. Red A

OPERA.  
Začetek ob 8. uri zvečer.  
Torek, 30. okt.: Sevilski brivci; gostuje ge. Wesel-Polla in baritonist g. Boris Popov. Red C  
Sreda, 31. okt.: Psoglavci. Red D

— Opera. Psoglavci. Videl sem pred kakimi desetimi leti v praškem Narodnem gledališču »Psoglavci« pod taktirko komponista samega, Karla Kovačoviča. V kolikor se jih spominjam, niso »Psoglavci« takrat na me napravili silnejšega vtisa, kot včeraj; glasbeno namreč. Opera je menda nastala morebit pred 25 do 30 leti. Glasbeno ne nosi žiga izrazite krepke individualnosti inen melodični zaklad se le redko dvigne nad srednjo mero zdravih, umerjenih izrazov, a orkester je soliden, instrumentacija kaže večšo roko dolgoletnega gledališkega praktika, ki ume na pravem mestu in v pravem času izražiti in upotrebiti vsa razpoložljiva glasbena sredstva. Vsebinsko so nam »Psoglavci« znani po St. Radičevem in Govekarjevem prevodu Jirasekovega istoimenskega romana, ki ga je Karel Sirek spretno dramaturiziral. Vendar pa bi se dala stvar smertemat okrajšati. Svoj višek doseže opera v predzadnji sliki, kjer se Kozina postavlja od svoje rodbine, idoč po Laminzerjevemu ukazu na smrt. Tudi glasbeno je ta slika najmočnejša. Poira, v kateri Kozinov doli provzroči Laminzerjevo smrt, vpliva neresnično, oslabi silen vtis predločene slike. V »Psoglavcih« je pravzaprav le dvoje, troje glavnih vlog, n. pr. Kozina, Laminzer, od damskih maži Kozinova in rečimo Hančičeva žena. Vsi štirje, ge. Šimenc in Cvejič ter ga. Lenwadowska in gđna. Ropasova so svoje partije vršili na vsi moč dostojno, g. Šimenc, v kolikor mu je to mestoma pevsko nevhvalna vloga donužala, naravnost prav lepo. G. Cvejič zašel je danes zonet v svoje neblagolasje vokale, s katerimi mora pričeti enerzičen bol. Omenim naj iz množice ostalih vlog za danes (predstava je trajala od 7. pa skoro do 11. ure) še n. pr. g. Zateja (predsednika tribunala), g. Šublia (godec) Dorlo, njegovo ženo (ga. Matačičeva) in vsekakor tudi Katarino, Laminzerjevo ženo (gđna. Šifčičeva). Oh priliki renrise spregovorim več. Pežijo je vodil g. O. Šest, opero dirigiral g. Balatka. Dekoracije so bile prav lepe, istokot kostumi. V hiši je bilo včeraj dosti toplega priznanja, cvetlic, vencev itd., zlasti še za to, ker je bila ob enem tudi slavnostna predstava v praslavo nemilnice českoslovaške osvobodilne. Gledališče je bilo slavnostno razsvetljeno, godba je pred začetkom predstave igrala našo in českoslovaško himno. Gledališče je bilo natlačeno polno. Navzoči so bili zastopniki vseh civilnih in vojaških oblasti.

— Italijanska predavanja na Karlovcem vsenčičšču v Pragi. Dne 30. t. m. se prično na Karlovcem vsenčičšču v Pragi predavanja o italijanski kulturi iz 14. stoletja. Predava prof. dr. B. Chiurlo, in sicer vsak torek in četrtek.

— Gostovanje ge. Marije Vere. V sredo dne 31. t. m. gostuje gospa Marija Vera v tukajšnji drami tretjič kot Elida v Ibsnovi igri »Gospa morja«. V tej vlogi je nastopala večkrat v raznih velikih gledališčih Nemčije, kjer je Ibsen najbolj poznan in največ igran. Kot tako si jo je ogledal tudi pisatelj in kritih ter znani poznavalec Ibsna dr. A. Brausewetter. Napisal je o njej daljši članek, iz katerega posnemamo to-le: Vprizoritve Ibsnove »Gospe morja« sem bil resnično vesel, ker sem našel in spoznal v gospe Mariji Veri kot Elidi res igralko velikega stila. Ibsen je pesnik, ki ne prenaša niti trivialnosti, niti praznih besed. Ne more se ga igrati samo na zunan, treba ga je doživeti. Marija Vera odgovarja zares idealno figuri Elide. V obleki, ki je valovala kakor morje, z lasmi, ki so potgravalni in svobodno padali, je bila otrok elementa, kraljica valov. In potem njena igra: Nič prazne zunanosti, vse je prihajalo iz duše, iz elementarno doživljenega. Njena individualnost je živele brez poze le v igri njenih oči. Dala je nekaj, kar prihaja iz dna duše, v čemer živi Ibsnova duša, nekaj, kar se ne da pozabiti, nekaj, kar trajno ostane.

— Danes v torek 30. tm. zvečer gostujeta v operi »Sevilski brivci« dva odlična gosta in sicer poje vlogo Rozine v vseh predstavah Brivca v tekoči sezoni ga. Tonka Wesel-Polla. Mesto obolelega g. Levarka pa poje Brivca znameniti ruski britonist Boris Popov, ki je dosedaj gostoval v raznih mestih z največjim uspehom. Vse ostale vloge so v dosedanjih znani izvrstni zasedbi. Predstava se vrši za red C ter so vstopnice na razpolago pri dnevnih blagajni Na praznik 1. novembra se igra v dramt »Smrt majke Jugovičeve« in sicer kot izven abonma.

— Kriz iz modroslovja. Dr. Fr. Veher bo v nedeljo 5. nov. ob 10 in pol nadaljeval svoja lanska predavanja oziroma na željo udeležencev obdelaval letos etiko. Kraj kakr doslej: priti, ljubiti, realko, Vegova na Pristop ima vsakdo.

### K odpravi ženske realne gimnazije v Ljubljani.

(Dopis.)

Na svoji zadnji seji je sedanjí Kuratorij mestnega deklishega liceja (Črno-rdeči obč. očetje) sklenil s prvim decembrom tega leta ukiniti šesti in sedmi razred ženske realne ref. gimnazije in s svojim prenatlenim sklepom sredi šolskega leta vreči na cesto vse učenke imenovanih dveh razredov. Bodi nam dovoljeno, proti tej nepriznakovani in docela neumestni ukinitvi navesti par tehtnih in premišljenih razlogov!

Po prevratu so prejšnji člani Kuratorija prav umestno uvideli, da je ob tako urno naraščajoči potrebi po višji in smiselnejši izobrazbi ženske, ob potrebi, ki jo je docela osvetlil zlasti vojni čas in razmere, ki so se, kakor drugod, tako pri nas pokazale po dolgoletni vojni, tudi slovenskemu dekletu treba lastne višje srednje šole, to je zavoda, ki bo lahko vzgajalo našo žensko mladino po eni plati za uspešno nadaljevanje študija na univerzi in različnih višjih trgovskih in podobnih šolah, po drugi, še važnejši plati pa nuditi dorasčajočemu žensstvu (med 14. in 19. letom) na lastnem, samo ženskem zavodu popolno srednješolsko izobrazbo in z njo trden temelj za nadaljni duhovni življenjski razvoj slovenskega dekleta, žarišče in lestev k intelektualnemu pravnorešenju naše žene.

V dosegu takega zviševnega cilja so brez strahu pred stroški, ki jih povzročajo vzdrževanje takega zavoda, prejšnji razumni in uvideni obč. očetje ustanovili žensko ref. realno gimnazijo!

Danes pa, ko smo ob sklepu prejšnjega šolskega leta dobili iz tega zavoda prve maturantke — in reči smemo, da so i za univerzo i za življenje intelektualca dobro in vestno pripravljene — danes so nam sredi razvoja, ko se reformna realna gimnazija prelevlja v pravo realno gimnazijo, sedanjí obč. očetje uknili dva višja razreda zavoda, menda prav samo zato, ker večina profesoriev ne trobi v njih rog. Kam naj se gojenke teh dveh razredov sedaj, sredi šolskega leta, obrnejo? Pot na deške gimnazije jim ni nikakor in nikamor odprta! Ali naj kar sredi študija, kakoreč pred ciljem, ostanejo doma? Ugovor, da poseda omenjena dva razreda premoogojenk, pač ni na mestu. V šolskem letu, v katerem država vzdržuje višje razrede nemške ljubljanske gimnazije, katere eden ima samo 4 učenice (3 dečke in 1 dekle) iz takozvanih pridobitnih krogov, župan stolnega mesta Ljubljana ukinja razrede slovenskemu ženskemu zavodu in meče na cesto slovenske dijakinje, katerih stariši so po 1/4 uradniki, delavci in druga uboga para. Ali naj bosta to razsodnost in ponos mestnega poglavarja in njegovih svetovalcev, ali se hočejo s takimi sramotnimi črkami zapisati v zgodovinsko knjigo ljubljanskega mesta in sploh cele Slovenije? Ali se hočejo pretrgati niti življenja in razvoj zavoda, ki ima burno vitalno silo v sebi, gimnazijo, ki ima v vseh nižjih razredih paralelke s štiridesetimi gojenkami, torej tako obilo naraščaja?

Zato svarimo še v pravem času g. župana in ostale člane Kuratorija pred to neumestno in krivično ukinitvijo zavoda, ki je po svoji zvišeni misliji tako važen faktor v vzgoji našega narodnega, kulturnega zgojja in z njim celg naše domovine!

# Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 30. oktobra 1923.

## Nemška preorientacija.

Izmed vseh narodov na svetu so Nemci pred svetovno vojno najbolj sovražili in najbolj zaničevali Ruse. Ruski narod jim je bil prototip barbarstva in neomikanosti. Vse nemško časopisje je pisalo o Rusih kot o narodu, ki je v kulturi zaostal in ki nima nobene bodočnosti. To svojo sodbo so Nemci zlasti podčrtavali, ko je izbruhnila svetovna vojna. Kasneje med svetovno vojno je ruski narod eklatantno dokazal svojo življenjsko sposobnost in žilavost. Zato so Nemci deloma korigirali svoje mnenje o njem, povdarjajoč, da bi bila njegova bodočnost spriči njegovih izrednih moralnih in duševnih sposobnosti morda sijajna in zasigurana, ako bi ne bil vezal svoje usode z usodo propadajočega francoskega naroda.

Ko pa je izšla Nemčija poražena iz svetovne vojne, se je izvršil v nemškem mišljenju glede ruskega naroda velik preobrat, ki datira zlasti od tistega časa, ko je nastal v Nemčiji sličen kaos, kakor je bil v Rusiji po nesrečni končani vojni. Tisti Nemci, ki so prej več kakor polstoletja svetu dokazovali nevarnost panslavizma in slikali na steno strašilo ruskega barbarstva, ki lahko uniči vso evropsko civilizacijo, oznanjajo sedaj nauk, da se more bolna in ostarela Evropa prerediti samo z injekcijami novih sil, s katerimi razpolaga samo — ruski narod.

V tem oziru je značilen članek, ki ga priobčuje zagrebški »Der Morgen« izpod peresa dr. Camilla Morocuttiija, »znanega pacifista in enega izmed nemških voditeljev v Sloveniji«, kakor pravi zagrebški list. V tem članku pravi Morocutti med drugim: »Oba stebra Evrope, nositelja evropske bodočnosti, to je svetovne bodočnosti, sta Nemčija in Rusija. Nemčija dela in velika in velemočna Rusija... Nemčija in Rusija spadata politično, gospodarsko in kulturno skupaj; to je utemeljeno v narodni psihologičnem in etnografskem oziru. Germanstvo in Slovanstvo se nujno organično izpopolnjujeta in izravnavata, drug v drugem najdeta svojo življenjsko kompenzacijo. Skupna nemška in ruska bol, politična zaslužjenost in razoranost, ta tragično-velika zgodovinska bol je znova pokazala potrebo kulturnega in gospodarskega sodelovanja med tema velikima, nedegeneriranimi zastopnikoma Germanstva in Slovanstva — med nemškim in ruskim narodom. Nemčije in Rusije skupna pot je pot bodočnosti. Etnika Rusije in tehnika Nemčije, naravna sila in prapristnost ruskega naroda in trezni raziskovalni nemški duh, obvladane in prekasne življenja po nemški tehniki in znanosti v tem, v tej izpopolnjeni se nahaja možnost nove, neslutene državne, kulturne in gospodarske življenjske oblike...«

Tako govore in pišejo o Rusiji in ruskem narodu danes Nemci, celo tisti naši Nemci, ki so še pred enim desetletjem zaničljivo pljunili na tla, ako se je samo imenovalo rusko ime. Danes zro isti Nemci pač samo zato, ker jih je zla usoda vrgla ob tla, svoj edini spas v naslonitvi na veliki ruski narod in sanjajo o bodočnosti Germanstva edino še v zvezi z velikim ruskim narodom in Slovanstvom.

Toda kako naj Germanstvo obstoja s Slovanstvom, ki je vendar protiteza nemškemu idealu?!

— **Rojstni dan romunske kraljice.** Na dvoru so včeraj praznovali rojstni dan romunske kraljice Marije. Kraljica je priredila čajanko, na katero so bili povabljeni tudi romunski posl. E m a n d i, francoski poslanik S i m o n s, angleški poslanik s i r Y o u n g in češkoslovaški poslanik J a n S e b a.

— **Z mestnega magistrata.** Župan dr. L. P e r i c je se odpeljal v uradnih zadevah v Beograd, in zato ta teden odpadejo sprejemi v županskem uradu.

— **Noblove nagrade.** Švedski medicinski inštitut v Stockholmu je prisodil Noblovo nagrado za leto 1922 profesorju na university College v Londonu Arhibaldu V. Hilti za znanstveno študijo o delu mišičevja in prof. Meyerhofu iz Kiela za razpravo o vplivu kisika na tvoritev mlečne kisline v živalskih mišicah, za leto 1923 sta pa dobila nagrado dr. Fr. G. Bautaing in prof. John James Macleod iz Toranta za iznajdbo inzulina, ki vzbuja po vsem svetu največjo pozornost in zanimanje. V obubožani Nemčiji je začela inzulini izdelovati veletovrdka Fr. Bayer & Komp. Elberfeld, a oddaja ga je klinikam in večjim bolnicam. Dunajska trvdka Pharmaceutische Industrie A. G. (Phia) pošilja inzulini tudi privatnim zdravnikom, a le v obsegu Avstrije. Izvoz iz Avstrije, kakor tudi iz Nemčije, Anglije, Inozemske ni dovoljen. Diabetični v Jugoslaviji ne morejo torej biti deležni dobrot novega sredstva, ako ga ne dobe pod roko.

— **Obisk naših trgovcev v Solunu.** Po poročilu iz Soluna so včeraj 29. t. m. prišli jugoslovenski trgovci in industriji v Solun. Sprejel jih je jugoslovenski generalni konzul in mestni guverner. Na banketu so se izmeniale napitnice, ki so naglašale čim tesnejše zblizanje kospodarskih stikov med obema državama, kateremu naj bi sledili tudi politično.

— **Državna urava Južne železnice.** Objavlja, da so počeni s ponedeljkom 29. oktobra t. l. do nadaljnjega uradne ure pri centralni državne urave Južne železnice (ravateljstvu) v Ljubljani od 8. ure do 12.50 in od 15.00 do 17.00 ure na kar se občinstvo v lastnem interesu opozarja.

— **Zdravstveno stanje mesta Ljubljane.** Zdravstveni izkaz mesta Ljubljane v času od 21. do 27. oktobra izkazuje tole statistiko: Umrlj je 15 ljudi, 8 moškega in 7 ženskega spola (tujcev 7). Smrtni vzroki: jetika 3, pljučnica 1, gripa 1, srčna hiba, boleznj žilja 1, rak 1, drugi naravni smrtni vzroki 8. Med tem časom se je rodilo 19 otrok, 14 moškega (1 mrtvorojen) in 5 ženskega spola. Naznanjene nalezljive bolezni: škrlatica 2, gripa 5.

— **Celjske vesti.** Sokolska tombola, katera se je v nedeljo popoldne vršila pred Narodnim domom, je privabila veliko množico občinstva poskušat svojo srečo. Dobitkov je bilo izredno veliko in lepih. Oni, ki so kaj dobili, so bili zadovoljni, upamo pa, da bo lahko zadovoljna tudi sokolska blagajna. — **Nov mostič** je dala zgraditi mestna občina čez potok Suvnico ob njeza izlivu v Savino. Mostič je bil te dni dograjen. Tudi popravila kapucinskega mostu za zadovoljivo napredujejo in bodo menda še pred nastopivšo zimo končana.

— **MARIBORSKE VESTI.** Češkoslovaško slavje osvobodjenja. Tujakšnji Češki klub je v nedeljo popoldne priredil v Gótzovi dvorani svečano matinejo in proslavo petletnice osvobodjenja. Proslave se je udeležilo tudi izredno lepo število vabljencev od naše strani. Kot prva točka bogatega sporeda je bila Smetanova overture iz opere »Libuša«, katero je proizvajal orkester vojne muzike pod vodstvom kapelnika gosp. Herzoga. Prof. Dr. P i v k o je v slovenskem in češkem slavnostnem govoru posebno naglašal, da živiamo tudi mi sed čeških boriteljev za osvobodjenje. Po govoru je godba pred stoječim občinstvom zasvirla češko, srbsko, hrvatsko in slovensko narodno himno. Na sporedu je sodelovala tudi Glasbena Matica pod vodstvom ravnatelja g. Topiča. Adamičeva »Čuj nas zemlja in nebo« je napravila globok vtis na navzoče. Poleg priznane glasbene umetnice g. Brandt-Pelika nove sta sodelovala tudi člana Narodnega gledališča gdnca. Vladimirovna (Smetanov dvospev iz opere »Prodana nevesta«) ter g. Alex, ki je s spremljevalnim orkestru pel arijo iz »Dalibora« in Dvořakovo »Rusalko«. Ker se je v Narodnem domu vršila protestna manifestacija, se je spored proti koncu skrajšal. — **Občinska mesnica.** Po dolgem čakanju imamo vendar zopet svojo občinsko mesnico, ki prodaja meso po 15 do 17 dinarjev. Nizke cene so privabile mnogo kupcev, od strani mesarjev pa tudi mnogo jeze. Skrajni čas je bil, da se je ta mesnica odprla. To bo priznal tudi vsakdo, ki je navezan na mariborske gostilne, kjer se gostom nudi navadno samo žilovo meso starih krav ali bikov, ker mesarji ne koljejo drugega, če pa koljejo kaj boljše, navadno ne oddajajo takega mesa za gostilne.

— **Poziv upnikom.** Banca Italiana di Sconto v Ikvitaciji. Italijanska delegacija v Ljubljani pozivlja po nalogu sodišča v Rimu z dne 19. oktobra 1923 vse upnike imenovanega denarnega zavoda, da prijavijo vse svoje terjatve najkasneje do 29. decembra 1923 pri centralnem ravateljstvu »Banca Nazionale di Credito« v Rimu ali pa pri podružnicah tega zavoda. Prijavi se lahko osebno ali po pošti priloženo s povratnim listom, oddano tekom 29. decembra t. l. Kdor ne prijavi to do tega dne, zgubi vsako pravico kasneje kaj terjati.

— **Obletnica.** 12. november, dan naše rešitve, podpis rapalske pogodbe, se bliža. Pol milijona naših bratov je bilo obsojenih v sužnjost, ki se ravno sedaj z vso krutostjo udejstvuje. Rodoljublji, ali mislite na to? Videti znak vašega čustvovanja bodi vsaj te dni žalni kolek, ki se dobi v pisarni Družbe sv. Cirila in Metod ja.

— **Smrtna kosa.** Dne 29. t. m. je po kratki bolezni umrl g. Vinko Prochazka, lekarnar »Pri Crnem orlu« na Jurčičevem trgu. Pokojnik je bil rodom Čeh in kot tak navdušen Slovan in naprednjak. Bil je član raznih narodnih društev, katere je rad podpiral. Užival je s spoštovanjem in spoštovanjem. Pokreb bo jutri 31. t. m. ob 16. iz javne bolnice na pokopališče k Sv. Križu. Bodi mu bratska slovenska zemlja lahka, njegovi rodbini naše iskreno sožalje!

— **Nova mornarska akademija v Gruziji.** V Gruziji je priselil v nedeljo vojni minister, kjer je prisotnostvo svečani otvoritvi nove mornarske akademije.

— **Za vse svetnike** bo avtomobilni promet na pokopališče od kavarne »Evropa« na Dunajski cesti (cena 6 Din za osebo) od mitnice na Vidovdanski cesti (cena 5 Din za osebo) in od mitnice na Zaloški cesti (cena 5 Din za osebo). Promet se bo začel v sredo 31. oktobra 1923 ob 14. popoldne. — **Avtomobilna prometna d. d.** Ljubljana.

— **Umrl je** ljubljanski bolnici dne 29. t. m. ob 5. popoldne g. Franc Mrlak, možični sluga. Pokreb bo 31. t. m. ob 4. popoldne iz mrtvašnice javne bolnice na pokopališče k Sv. Križu. Blag mu spomin!

— **Protidržavna propaganda v Skopju.** Te dni je policija v Skopju aretirala vse osebe novinskega urada »Balkans«, radi sumnje, da se je urad bavil s komunistično in antidržavno propagando. Aretirana sta bila tudi pop Jovanović in neki Anđelko Božinovič, ki sta bila na čelu družbe.

— **Godni požari v Srbiji.** V Vranju je 28. t. m. izbruhnil v državnem gozdu pri kraju Stražene velik požar, ki se je razširil na obsežen kompleks gozda. Požar se ni lokaliziral. Istotako je nastal požar v planini pri Kukovici, v okraju Leskovac Oseni divja z neomejeno silo že tri dni. V zadnjih dneh je tudi v bregalniskem okraju izbruhnil več požarov. Vzrok izbruha požarja ni znan.

— **Težka nesreča** v Christofevem zavodu. Včeraj zvečer se je v Christofevem mnen zavodu na Domobranski cesti dogodila težka nesreča, ki bi kmalu zahtevala živalsko žrtve. Med pokom se je učenec Budna, zaposlen v artiljerijski radionici igral nepredvidno s samokresom. Ko je hotel položiti v predal pod klopi revolver se je nenadoma sprožil. Kroglica je predrta klopi in udarila 23-letnemu učitarju Adolfu Pisanu v hrbet. Pri tem je kroglica razbila pri Pisanu v stranek ženo se nahajajoči ključ in se je tudi del ključa zaril nesrečniku v hrbet. Bil je takoj prepeljan v deželno bolnico. Njegovo stanje je precej opano.

— **Tragedija v hotelu »Palace«.** Še ena žrtve? Pred nekaj dnevi je bilo v bližini Beograda na poti v Mokri Lug našdeno razmesarjeno truplo nekoga mladeniča, katerega identiteta še ni bila ugotovljena. Ker je pripel kapetan Carlier v Beograd notno aeroplana in v spremstvu nekoga Francoza ter je bila pri umorjenem našdena krovatna zaponka, na kateri je naslikano francosko letalo, obseja sum, da je to druga žrtve Carlierja. Nernani mledenici je bil gotovo umorjen od Carlierjevih komplicev, ker je našel poznal Carlierjeve načrte. Policija vodi sedaj preiskavo v tej smeri dalje, vendar ima zelo težko stališče, ker uživa Carlier kot diplomatska oseba gotove privilegije.

— **Razne talvine.** Dne 25. t. m. je bila na glavnem kolodvoru v Ljubljani blancu Antonu Fisingerju ukradena zelena plahta za pokrivanje voza, vredna 1125 Din. — **Dejavcu Antonu Jankoviču** je bila ukradna srebrna ura v vrednosti 260 Din. — **Dne 24. t. m.** so bili iz mlina Frana Maidiča ukradeni trije gonilni jermeni v vrednosti 750 Din. — **Jakobu Moljku,** železničarju v Mačevem, občina Slivnica, je bilo ukradeno za 1435 Din obleke.

— **Klasičen film »Modri Nathan«.** V ponedeljek je Kino Matica priredila poskusno predstavo klasičnega filma »Modri Nathan«, posneta po Lessingovi istoimenski drami. Filozofsko jedro drami tvori ideja verske in plemenske tolerance, ideje, ki po težkih bojih, po strastnih borbah versko fanatičnih plemen, zmaguje in prinaša mir med muslimane, kristjane in žide v Jeruzalemu. Film predstavlja velike boje sultana Saladina s templarji za časa križarskih bojev za Jeruzalem. V teh borbah se odraža visoka pozava žide modreza Nathana, ki s svojo strpnostjo končno privede sultana do tega, da oznanj narodom zaželjeni mir. Orijentalški tipi v filmu so prav izraziti.

## NOV USPEH ZNANOSTI.

Bolgarski biolog dr. M. Popov je te dni predaval v Sofiji o rezultatih svoje 9letnega dela, posvečenega znanstvenemu raziskovanju rastlinskih in živalskih semen. Dognal je, da imajo gotove kemične spojine, takozv. reaktivni lastnosti, da dajejo rastlinskim in živalskim celicam poseben impulz za hitrejši in intenzivnejši razvoj. S posebnimi aparati, takozv. kemičnimi stimulatorji, je preizkušal več živali in vsi poizkusi so pokazali, da je njegova teorija o impulziranjem razvoju popolnoma pravilna. Živali, podvržene stimulaciji, rastejo in se razvijajo neprimerno hitreje, kakor potem običajnega prirodnega procesa. State in oslabele živali se po stimulaciji pomladi in njihov organizem postane zelo sposoben za razmnoževanje. Isto velja tudi o rastlinah. Seme, ki ga je prof. Popov nekaj časa držal v reaktivnih in potem posejal, je pogosto rasiline, ki so obrodile večje in po kakovosti boljše plodove kakor navadno. Tako n. pr. žitno klasje po kakovosti boljše plodove, kakor navadno. Tako n. pr. žitno klasje po količini in kakovosti zrna preseneča in prekaša vsako pričakovanje. Popov je letos preizkušal nairazličnejše rastline in povsod je bil rezultat isti: ista količina semena daje po stimulaciji neprimerno več plodov. V nekaterih slučajih znaša ta prirastek 60% ali celo 100%. Praktično je ta iznajdba velikega pomena, kajti stimulacija bo izrala brez dvoma važno vlogo v narodnem gospodarstvu. O tem je trdno prepričan tudi dr. Popov, ki vztraja in energično nadaljuje svoja raziskovanja.

— **Opozorjamo,** da se je tvrdka J. Maček stara, priznana solidna trgovina z oblekami, preselila v hišo Pokojniškega zavoda na Aleksandrovi cesti št. 12., kjer prodaja še nadalje po izdatno znižanih cenah.

— **Koncert!** Danes in redno vsaki dan v novo renovirani restavraciji in kavarni »Tratinke«. Koncert cikanske kapele od pol 9. do pol 1. ure ponoči. Vstop prost. — **Cene običajne.**

— **Ceneje meso.** Tudi v Zgornji Šiški se prodaja ceneje meso jako dobre kvalitete po 16 do 18 Din kg. — **Dobi se** pri Anton Samcestru, mesarju, Kolodvorska ulica 150. Spodnja Šiška. 11.563

## Sokolstvo.

— **Sokol Ljubljana II.** naznanja svojemu članstvu, da je nenadoma preminul dolgoletni in poštivovani član brat Vinko Prochazka, lekarnar. Dolžnost naša je, da ga kar v največjem številu sprejemo k zadnjemu počitku. Pokreb se vrši iz deželne bolnice v sredo dne 31. t. m. ob 16. Zbirališče v kroju na realki ob 15.30.

## Glasbeni vestnik.

— **Petje na pokopališču pri Sv. Križu.** Na praznik Vseh svetih popoldne ob pol 4. zapojo ljubljanski v Zvezi včlanjeni moški zbori pod vodstvom Zveznega pevovodje g. Zorka Prelovca sledeče tri nagrobnice: F. Ferjančič; Slovo mrtvim E. Adamič; Slovo in J. Pavčič; Narodna nagrobnica.

## Društvene vesti.

— **Česká obec.** Zemelji náš milý zakládající člen lékařník Ph. M. V. Prochazka. Čehoslováci zúčastněte se pohřbu. Čest buď jeho památce.

— **Društvo »Enakost«** priredi danes ob 20. zvečer predavanje v Prešernovi sobi restavracije pri Novem svetu. Predava gospod Vladimir Pfeiffer o temi: Starodobna glasba. Člani in članice ter prijatelji društva, udeležite se polnoštevilno!

## Poizvedbe.

— **Poizvedba.** V soboto zvečer okoli 9. ure je neki gospod izgubil v klosetu restavracije Uniona usnjato listnico z večjo svoto denarja in raznimi listinami. Najditelj se prosi, naj listnico z listinami, ki zanj nimajo pomena, pošlje na uredništvo »Sl. Narod«. Denar naj si obrzdi.

— **Našli so se 4 ključji.** Dobe se nazaj v upravi »Slov. Narod«. — **Zgubila se je včera** na cesti Ljubljana-Kranj nova ponikljana sesalka (pumpa) za kolo. Pošten najditelj vaji jo odda proti nagradi v Ljubljani, Kolodvorska ulica 34 (pri D. Rovšku). 11.572

— **Zgubili so se trije** bianco naročilni listi, izgotovljeni od trvdke Družene mlekarne, d. d. v Ljubljani. Ti naročilni listi so zaznamovani s tekočimi številkami 166, 167, 168 in se glase za 5,5 m<sup>3</sup> smrekovega lesa, oziroma za 1 m<sup>3</sup> hrastovega lesa in za 1 m<sup>3</sup> borovega lesa. Vse p. n. lesne trgovce vljudno opozarjamo in prosimo, da na te naročilne listke ne izdajajo nobenega lesa.

## NAJNOVEJŠA POROČILA. SVEČAN POGREB STOJANA PROTICA.

U-ležba okoli 60.000.

— **Beograd, 30. oktobra (Izv.)** Danes popoldne je v Beogradu, ki je na nalsvečanejši način izkazal zadnje časti pokojnemu Stojanu Proticu, počivalo vse delo, vsi centralni in drugi uradi so bili zaprti. Takoj ob 8. popoldne so se v skupščini zbrali posamni parlamentarni klubi, da dočelijo red pri pogrebu Stojana Protica po vladnem programu. Še pred 9. popoldne so odšli poslanci, radikali v polnem številu, pred hišo žalosti v Kneza Mihaila ulici. Tam se je zbrala velika množica naroda. Pred hišo so krsto Stojana Protica prineli šilje narodni poslanci.

Kralj Aleksander I. z ministrskim predsednikom Nikolo Pašičem je prisotnostvo pogrebni molitvami pred domom pokojnikov. Patrijarh Dimitrije se je v krasnem govoru iskreno poslovil od svojega nekdanjega šolskega druga. Za tem se je začel spored pomikati po kneza Mihaila ulici in Kralja Petra ulici v saborno cerkev, kjer je patrijarh opravil spomen-službo božjo. Po končani zadušnici sta se od pokojnika poslovila v ime narodne skupščine Ljuba Jovanović in v ime radikalne stranke minister Misa Trifunović. Vrlo značilen pa je bil govor, ki ga je imel pokojnikov politični sovrtnik in univ. prof. dr. Arangjelović. Bil je v ostrih besedah dal izraza nezadovoljstva proti postopanju sedanjega radikalnega režima napram Stojanu Proticu, katerega velike zasluge za parlament, ustavo in svobodo naroda bo znala še zgodovina pravilno ceniti. Velika škoda in izguba je prizadela Srbom, Hrvatom in Slovincem s smrtjo Stojana Protica. — Po končanih govorih je spoved krenil po Kallimendanu pred univerzo, kjer se je manom Stojana Protica poklonila akademska omladina. Tu sta govorila tudi predsednik občine Marjanović in predsednik mestnega odbora NRS Boža Maksimović.

Od univerze dalje je spoved krenil po Aleksandrovi ulici proti pokopališču, kamor je dospel šele okoli popoldne. Spoved je bil sijajen in je gotovo v daljavo segal 1 km daleč. Spreveda so se udeležili člani vlade, narodni poslanci, generaliteta in vsi visoki državni funkcionarji, zastopniki kulturnih, gospodarskih in socialnih korporacij.

Spalir po ulicah, koder je šel spoved, je tvorilo okoli 60.000 oseb, deputacij in društev, ki so prišla iz bližnjih in oddaljenih krajev.

Na pokopališču so se takoj po 13. pričeli pogrebni obredi, na kar so sledili še nekateri govori. Pogreb bo končan še le proti 15.

Ni. Vel. kralj Aleksander I. je stopal za krsto pokojnikovo od hiše žalosti do saborne cerkve, od tu je odšel v Pašičevem spremstvu na dvor.

## Borzna poročila.

ZAGREBSKA BORZA.

Dne 30. oktobra, Sprejeto ob 13.

Na današnji borzi so ostali tečajji, razen izplačila Dunaj, ki se je nekoliko očvrstil, približno isti kot včeraj. Še le po borzi je nastopila nekoliko slabejša tendenca.

Na efektnem trgu so bili papirji slabi, izvezemši Prašedione in pa Slavonije, za katere je bil ob koncu borze čvrst denar. — Nekaj zanimanja je bilo tudi za opcijske prave Prašedione in pa Hipotekarne, od katerih so se prve trgovale po 20 do 27 Din, a druge po 2 in pol do 3 Din.

Ob zaključku notirajmo:  
Devize: Curih 15.025—15.10, Pariz 4.875—4.95, London 376—379, Dunaj 0.11825—0.1190, Praga 247.50—249, Trst 3.178—3.80, Newyork 83.75—84.50, Budimpešta 0.46.

Valute: dolar 83.50, roba, lira 3.75. Efekti: 7% invest. drž. pos. od 1. 1921 66 Ljublj. kred. banka 210—212 Prva hrv. štedionica Zagreb 997.50—1007.50, Slav. banka Zagreb 110 roba Hrv.-slav. hip. banka Zagreb 105, Hrv. esk. banka Zagreb 158 159, Jugoslav. banka, Zagreb 150—155 Trb. prem. dr. 875, Slavonija 202.50—215, Sečarana 2275—2310, Eksploatacija 230, Guttmann 1640, Nar. šumska ind. 155—160.

INOZEMSKA BORZA.  
— **Curih, 30. okt. (Izv.)** Današnja predborza: Beograd 6.67, Berlin 0.052 (pro milijarde), Amsterdam 218.27, Newyork 501.50, London 25.19, Pariz 32.80, Milan 25.20, Praga 16.45 Budimpešta 0.0305, Bukarešta 2.05 Sofija 5.30, Varšava 0.0003, Dunaj 0.007875, avstr. žig. krone 0.00079.

# Naročajte Slovenski Narod!

+

Slovenski lekarniški gremij v Ljubljani naznanja vsem svojim članom tužno vest, da je njega II. načelnik in blagajnik, gospod

**Ph. Mr. Vinko Prochazka**  
lekarnar v Ljubljani

dne 29. oktobra po kratkem trpljenju preminul. Pokojnikov pogreb se vrši iz mrtvašnice v deželni bolnici dne 31. oktobra t. l. ob 4. popoldne na pokopališču k Sv. Križu. Blagemu tovarišu bodi ohranjen zašten spomin!

Ljubljana, dne 30. oktobra 1923.

Za Slovenski lekarniški gremij v Ljubljani:  
Ph. Mr. Rikard Sušnik, t. č. I. načelnik.

# Bosanske fine preproge

iz državne tkalnice čilima v Sarajevu. Orijentalški vzorci. Prodaja preprog in sprejemanje naročil v lokalni Uradi za pospeševanje obrti, Dunajska cesta št. 22 od ponedeljka do petka od 8. do 12. ure.

Industrija meškoga perla išče v tej stroki

# izvežbanega poslovedjo

Oferite na poštini predal 126, Ljubljana I. 11548

Kopalit, tvornica firneža in laka, Subtica

išče za 1. december

# dva potnika

po možnosti s strokovnim znanjem, vpeljani gospodje z dobrim nastopom.

+

V svojem in v imenu vseh sodrodnikov naznanjam prežno vest, da je moj ljubljani soprog, brat oz. svak in stric, gospod

Mag. Ph.

**Vinko Prochazka**  
lekarnar v Ljubljani

v ponedeljek, dne 29. oktobra 1923 po kratki bolezni ob dveh popoldne v deželni bolnici preminul.

Pogreb dragoga pokojnika se vrši v sredo, dne 31. oktobra 1923 ob 4-ih popoldne iz deželne bolnice k Sv. Križu.

Ljubljana, 30. oktobra 1923.

Zdenka Prochazkova, soproga

---

+

Ve jmenu svem a večkerého přibuzenstva oznamují žalostnou zprávu, že se zalíbilo panu Bohu povolati k sobě naše vše milovaného manžele-pěstouna, bratra, švagra, zetě a strýce, pana

Mag. Ph.

**Čenka Prochazku**  
lékárníka v Ljubljani

v pondělěk, dne 29. října 1923 o 2h odpoledne po kratké nemoci.

Pohřeb draheho zesnulého koná se ve středu, dne 31. října 1923 o 4h odpoledne ze zemské nemocnice k Sv. Kříži.

Ljubljana, 30. října 1923.

Zdenka Prochazková, chotí.

# Slovinci in Hrvatje ob volitvah v Avstriji.

Na Dunaju, 25. oktobra.

O volitvah na Koroškem in v Gradišču je treba še nekoliko pojasniti. Nič čudnega ni, da Korošci ne morejo več doseči plebiscitnih glasov prve cone danes v obeh skupaj. Predzadnjič niso več dosegli niti dveh tretjin, a v nedeljo so zopet nekoliko nazadovali. V našem časopisu čitam o teroru od strani Nemcev. Ta je bil v resnici strašen, kakor znajo dandanes edino na Koroškem. Najhujša pri takem delu je koroška nemškutarja, kar si ta dovoljva pod zaščito Heimatkriegssta, preveča vse meje človeške domišljije. — Drugi še važnejši razlog je ta, da naše preprosto ljudstvo nima nikjer niti najmanjši zaščite. Skoro vsa inteligenca je zapustila ljudstvo in se umaknila na ugodnejša mesta v Jugoslaviji. Popolnoma brez potrebe ste od jugoslovenske strani hoteli sprejemati Korošce v svoje državljanstvo, n. pr. učitelje in duhovnike, da jim je povratek nemogoč. Ako bi dobili danes ali jutri tudi vse šole, kje so učitelji? In še celo to pravim: Ako bi oblasti hotele spregledati zapreko državljanstva, vprašam: Koliko jih je, ki bi se vrnilo na Koroško? Eji, usta ima marsikdo široka, ko je vse lepo prav in varno, ali ko treba nekaj žrtve, tedaj se poskrbijo kakor zajci, ni jih, pri tem pa kriče o krivicah, ki jih nasprotniki delajo našemu narodu. — Dalje treba omeniti izbornu agitacijo nemških strank in — njihova gmožna sredstva. Ki jih pri Slovencih ni bilo. Slovenski revščinski nasproti je stala bogato podprta nemška sila. Nemci so nastlali po slovenski zemlji desetkrat več letakov, prefriganu zasoljenih, zlasti socijalistično opopranih, nego je bilo mogoče od slovenske strani. — Kdor ima vse to pred očmi, se mora le čuditi, da so naši Korošci rešili vsaj dva deželno-zborna mandata. — Ker so socijalisti v celoti slabše odrezali in ima večino koalicijski tretji meščanski strank, v kateri ima večino zopet Landbund, ki je bivši nacionalistični Bauernbund, bo deželni glavar njegov voditelj Schumi, bivši slovenski narodnjak Sumi. Ako bo mož nosil odgovornost za svoja dela pred celo zvezno republiko in zunanjim svetom, bo tudi bolj pazil na svoja dela in svoj jezik. Na tem mestu je manj nevaren nego v opoziciji. — Vsekakor pa je naloga vseh ostalih Slovencev, da v bodoče več in bolje mislijo na svoje koroške brate. Samo z deklaracijami o zatiranih bratih ni nič pomagano. Čudno je, kako imate v Jugoslaviji na stotine milijonov za razne spomenike in Panteone, ki bi lahko še počakali, a za najnujnejše narodne potrebe — nima pare, nima kredita.

Gradiščanski Hrvatje so v mnogo neugodnejšem položaju. Že njihova geografična lega je strašna. Žive po priliki v sedemdesetih vaseh od Bratislave do naše meje, to je značna črta kakor od Dunaja do Maribora. Te vasi moremo deliti v štiri skupine, prva pod Bratislavo, druga vzhodno od Dunajskega Novega mesta, tretja vzhodno od Gradca in četrta nižje doli. Med seboj so ti deli ločeni in ni med njimi nikakega občejanja. Do njih pridemo preko Bruka na Litvi, preko Dun. Nov. mesta, preko Gradca, v spodnji se teže. Človek ima n. pr. do severne hrvatske vasi osem ur hoda čez visoko goro. Vsakdo si lahko misli, kako težavna je tu vsaka agitacija in kako veliki so stroški za tako delovanje in v kakšnem položaju so rodoljubni Hrvatje, ki so se posvetili tako težkemu narodnemu delu brez pomoči od kjerkoli. Jugoslavija je tako daleč, oh, tako strašno daleč, če bi tudi hotela kakor noče pomagati...

Hrvatski resnično narodni pokret je še mlad, šele z novim letom so začeli nekateri mladi možje izdajati »Hrvatske Novine« s krasnim političnim, kul-

turnim in gospodarskim programom. Nadejajo se pomoči svojih rojakov v Ameriki, ali ta organizacija potrebuje več časa. Še predno smo mogli narodu kaj pozitivnega in realnega pokazati, so jih dohiteli volitve. Svoji narodni časti niso mogli drugače, da so proglasili samostalno hrvatsko stranko, dasi so jim ponujali socijalisti po eni strani, krščanski socijalisti pa po drugi prav ugodne kompromise. Velik del Hrvatov se je tudi vezal na eno ali na drugo stran, še predno je bila proglašena hrvatska stranka. Dasi večina Hrvatov simpatično pozdravlja pokret okoli »Hrvatskih Novin«, vendar se ne more otre sli starih vezi z nemškimi strankami, od katerih pričakujejo praktičnih ugodnosti in dobrot. Obe glavni avstrijski stranki sta razpolagali z milijardami v volilne svrhe. Naj opozorim, da so n. pr. socijalisti sami med sabo zbrali le za te volitve čez dve milijardi. In na Burgenland sta se vrgli z vso silo obe stranki, ker sta smatrali tu ključ do večine v Zveznem svetu, v katerem so imeli dotlej meščanski blok 25, socijalisti pa 24 članov, a je bilo glasovanje brezuspešno vsakokrat, ko je po turnusu predsedoval član bloka. — In res je Gradišče odločilo za blok. Ali kako strašne napore sta dvignili obe stranki. Za vsako vas po par avtomobilov, a naši Hrvatje so jadrali peš po cele dneve. Tak položaj nam pojasni, kako lahek položaj so imeli Nemci, ko so na predvečer raznesli po vseh hrvatskih vaseh vest, da se je Hrvatska Stranka umaknila in da je za to najnametnejše, da Hrvatje volijo po pameti, eni so seveda govorili za eno, drugi za drugo nemško stranko. Hrvatje so bili vsi zbežani, kajti vse je bilo tako dobro uprizorjeno, da so morali verjeti. Od hrvatske strani je bil zaman vsak protikar, ker ni so bili v položaju, da bi mogli po vsem listem ogromnem prostoru raznesti prava poročila in pojasnila. Edino v okraju Gornja Pulja ali Ober - Pullendorf, kjer je deloma nosilec liste dr. Karall, ki je osebno vodil volitve v okraju, so dosegli število 2108 glasov. Ali tudi v tem okraju je ostalo doma čez tisoč volilcev v samih treh vaseh, tako je zmedla ljudje novica o neudeležbi Hrvatske stranke. Zmaga v tem okraju bi bila sicer popolnoma gotova. Ljudje so se jezili na voditelje, ki da počenjajo take neumnosti in so ostali doma, namesto da bi šli volit. Manjka pač še šole, drugič bo do že bolj previdni. Treba namreč še pripomniti, da je Gradišče razdeljeno za deželni zbor na štiri volilna okrožja, kar položaj jako otežkoča.

Kako so se Nemci vrgli na Hrvatje, naj dokazuje naslednje dejstvo: Med Hrvatmi ni analfabetov in vsakdo se zanima za vsa politična vprašanja. Strankarski programi vseh strank so ljudstvu dobro znani in zato so dostopni vsaki dobri agitaciji. Obe veliki stranki sta Gradišče preplavili z lepaki in letaki. V rokah imam 22 socijalističnih letakov, en sam je na belem papirju v kvartni obliki, drugi pa v pošmernki na barvanem papirju vseh vrst. Jezik je do štiri lep in pravičen, saj so imeli za kandidata nadzornika Tomšiča, ki je pisal še pred pol letom najlepše članke v »Hrv. Novinah«. On je tudi izvoljen v deželni zbor, po čemer je hlepel in se mu je torej izpolnilo, česar se ni upal doseči na narodni podlagi. Ta mož je bil v svojih spisih kar jugoslovenski orientiran, česar ne moramo še reči o mnogih drugih dobrih Hrvatih. — Vsak letak ima posebno demagoško zrak, ki naravnost vleče. Tu so si privoščili bivši dvor, upokojene ministre, ki prejemajo nad eno milijardo pokojnine, samostane z ogromnim imetjem, a še prejemajo od države, odušništvo bank, katerih število se je pomnožilo za polovico, državni

dolgovni in davki itd. — pisano vse jako popularno in bobneče.

In nebroj plačanih agitatorjev, hrvatskih socijalistov, ki bi v danih razmerah bili lahko agitatorji za hrvatsko stranko! Trosili so denar kakor treske! — Pa še neko čudo! Tudi med socijalisti uživa respekt tisti, ki pridirja v vas v avtu, — ta lahko pomaga, ne pa revež, ki jo je prikrisal peš! — Ali je čudo, da so Hrvatje tako slabo uspeli ob svojem prvem nastopu? — Začetek pa je le! Da bi le ne obupali! To pa zavisi edino od podpore od strani celoga naroda! Ali kje je ta pomoč? — Besede, same besede, dejanj pa nič! Saj sem že tolikokrat povedal, da Nemci lahko mirno spijo, Hrvatje so navezani sami na-se. Gorje, ako bi se zanašali na ljube brate ali pa celo na kak drug faktor! Šalobarde smo in ostanemo!

M. Z.:

## Azazel.

Zalna igra v 4 dejanjih. Sprejel Ivan Progeč (Pripomba k tvarini.) (Konec)

Sicer pa so Ezejci živeli raztreseni preko vse Palestine. Med seboj so gojili najpopolnejše gostoljubje. Ni dvomiti, da je Jezus, ko je moral, zlasti poslednje leto, čred ogleduhi templja begati s kraja v kraj dobil v ezejških hišah lahko vedno najvarnejšega zavetja.

Zivelci so, toda le kdor je hotel, v skrupnosti hmetja. In kdor je hotel doseči višji stopnjo posvetitve, je moral ostati v celibatu in si popolnoma vkrotiti poželenje po drugem spolnu. Kot nekaj posebnega omenja Josephus, da Ezejci niso imeli sužnjev, nego so jim bili vsi ljudje enakovredni bratje. Bili so splošno spoštovani kot marljivi vinjčarji in obrtniki-rokodelci. Delali so dobro, pomagali trepečim in vzgajali zapuščene otroke. Vezani so bili do vzornega navedstva, do krotjenja jeze in vsake strasti. Verovali so, kakor Pythagorova šola, na predekstenco duše, ki jo telo je začasno nese pritegne. Oficijelno farizejske cerkev in shodnico so zaničevali kot protislovno duhu Mojzesa in prerokov.

Leži takorekoc na dani, da se je moralo največ onih, ki so takoj navdušeni šli za Kristom; rekrutirali iz te izredno simpatične sekte.

V Predljudju izri imajo veliko vlogo Farizeji molilci. (Joel.) Tudi Saduceji (Saduceji jim pravi pesnik) prihajajo do besede v 27. in 29. prizoru II. akta, katera sta pa na odr. izpuščena. Prizor, ko se Farizeji in Saduceji pripravajo, me spominja na silnoga v Wildejevi »Salome«.

Kaj so bili Farizeji pravzaprav, kaj Saduceji?

Farizeji (Perušim) so bili trdna korporacija kakih 6000 mož. Perušim ali Perišim pomeni »od drugih odločni, imenitniki«. Bili so okosrčni in ošabni; večini tudi junaški patrioti. So bili stranka nacionalne obnove, segajoča nazaj do Makabejcev. Poleg svetih spisov priznavali tudi ustno sporočilo. Verovali so v angeli, prihodnje življenje, na vstajenje, toda vse to čisto konkretno, materialistično. Kakor Židom še danes, so jim je vera popolnoma izčrpavala v vnanjem izpolnjevanju zakonov, t. j. hroščev zapovedi in prepovedi. To sloni na židovskem pojmovanju, da ima narod z Bogom »zavezo«, t. j. točno pogodbo. Kar ni zoper paragrafe te pogodbe, sme Žid delati z najmanjšo vestjo, in naj bi bilo še tako grdo in protinravstveno. Ostaja pravičnejši, kakor Shylock s svojim funtom Sloveškega mesa.

Farizeji so s črko izbili iz prerokov vsakega duha. Mesto ljubezni jim je važil le kult, verske vaje, postenje, javna pokora. Podnevi so hodili po cestah z obrazom, namazanim s sajami, s pepelom po dragocenih oblačilih, z izrazom strdosti glasno molče in dajajo obilo miloščine tako, da je pač vsakdo videl. Sicer so pa žive v luksusu in se igrali za moč in dostojanstva. Znali so držati ljudstvo v rokah kot voditelji nekeke ljudske, demokratične stranke.

Saduceji pa so bili duhovniško-aristokratska stranka. Obstojali so iz rodbin, ki so trdile, da imajo dedno duhovništvo izza Davida. Skrajno konservativni so zametavali ustno sporočilo. Tahli so dušo in prihodnje življenje; zato so se rogali javkajočemu samoprincežju Farizejev. Pa tudi njih vera je bila sama duhovniška ceremonija. S pogani so živeli v najlepši slogi in se nagibali celo h grškemu solizmu in ele-

gantnemu epikurejstvu. Pod Makabeji so jih bili Farizeji izrinili iz velikega duhovništva. Toda pod Herodom so je dobili nazaj. Bili so trdni in vztrajni možje, a obenem udobne živeli duhovni. Njih edini cilj je bil, obdržati si moč v rokah.

Visoko nad Saduceji in Farizeji pa je staloval, ko se je rodil Jezus, rimski Caesar, pred katerega namestniki in uradniki so vsi skupaj udano klečevali, dasi so rimske tuje črti in zaničevali kot »golime« (nevernike).

Zakaj sem vse to povedal, dasi ni z igro »Azazel« v neposredni zvezi? Ker se mi zdi prav, da si more vsakdo, ki jo čita ali v gledališču vidi, bolje predložiti socijalno in etično čelo, v katero vas pisatelj vodi. Če imate pri kakem čitvu ali pri potovanju po tujih krajih čimveč takozvanih estetskih pomočkov, t. j. zgodovinske, narodopisne, naravoslovnne vednosti o predmetu ali kraju, tem intenzivneje moram uživati, tem bolj me zanima.

In treba je, da nas domače dramsko delo ne zanima le vnanje, po efektivnosti in neposrednem dejanju, nego tudi po prilikah, tvorilski gonilo in temelje duševnosti nastopajočih lic.

Sledil bo članek, ki se bo pečal s Pregljevimi delom neposredno.

**Pustolovka - iz Monte Carlo - v trah delih, v glavni vlogi ELLEN RICHTER KING TIVOLI**

**Razne stvari.**

• Iz Carigrada. Pri odhodu francoskega vojskoviča so se odpravljali na morskem brezu hrupni prizori s strani raznih Girkinj in Armenk, ki so prišle tja v svojih žalnih oblekah poslovit se od svojih francoskih zaročencev. Plakale so reve in kričale ter je imela turška policija z njimi mnogo posla, da niso kar popadale v morje. — Več turških gospa se je udeležilo 19. tm. velikega plesa, ki se je vršil v neki dobrodelni namen in ga je priredil vojaški poveljnik v mestu. Na ples je prišla tudi inozemska kolonija. Pravilo, da bodo možje turške žene v kratkem nastopili tudi na gledališkem odru.

• Švicarski in ameriški kolonisti v Sibiriji. Te dni je prispela v Moskvo skupina švicarskih kolonistov, ki gredo v Sibirijo, da bi tam ustanovili poljedelsko občino »Solidarita«. Z njimi vred na potu v Sibirijo so ameriški kolonisti, ki so namenjeni v dve ameriški poljedelski občini, namreč »ECHO« in »Sejatek«, ki sta že založeni. — Pred svetovno vojsko smo bore malo vedeli o bogati sibirski deželi. V interesu sovražnikov slovanstva je bilo, da so se Slovani selili v Ameriko, kjer so preli ali slei utonili v angleškem morju. Naši zastapljeni še smeraj tišče v Ameriko namesto v Sibirijo, kjer bi imeli vsakako več ugodnosti med brati Rusi kakor pa Nemci in Američani, ki se trumoma selijo v prostrano Sibirijo.

• Shakespearjev »Hamlet« na boljševiškem odru. V gledališču v Moskvi vprizarjajo že nekaj časa Shakespearjevega »Hamleta«, v katerem je danski princ pretvorjen v komunističnega voditelja in monolog o »biti in ne biti« je nadomeščen z dolgim izveščem iz Marxovega »Kapitala«. Sedaj predstavljajo tudi »Cezarja in Kleopatro« od G. B. Shawa, v kateri igri se pokaže sfiga pod obliko velike reklame za neko tvrdko. Drama se vrši v modernem, nočnem restavrantu in velika eksploziva vrata so nahaba z zadnjimi sovjetskimi nočanicami. Kritiki odobravajo te novosti in pravijo o Shakespearju, da je takole še »spasabel« gledališki pisatelj samo preveč teli v buržuazijskih idejah in preozek je njegov svetovni pogled. Nekdo je imenoval Shakespearja »klovna, katerega britanska buržuazija favorizira«.

• Samomorilski kandidat obsojen, ker je skušal izvršiti samomor brez orožnega lista. Na Dunaju se je pred kratkim vršila razprava proti nekemu mladeniču, ki si je v samomorilnem namenu pogljal kroglo v prsa in sicer je bil obtožen, ker ni imel orožnega lista. Obtožen je 22 letni Karl Helbig, po poklicu zastopnik. Stanoval je pri svoji materi na Ottakringerstrasse. Radi domaših preprirov, je sklenil končati svoje življenje, kar je dne 12. junija tudi skušal izvršiti. Pogljal si je kroglo v prsa, vendar se je zdravnikom posrečilo, da so mu rešili življenje. Ko je zapustil bolnico, je dobil obtožnico, v kateri je bilo navede-

no, da je skušal izvršiti samomor s samokresom, ne da bi imel zato orožni list. Obtožen je pri obravnavi izjavil, da naj mu verjamemo, da ob času, ko je nosil samomorilne namene, ni mislil nato, nasproje si nabaviti orožni list, katerega tudi najbrže tudi ne bi dobil. Na življenje mu itak ni bilo nič leteče in nikoli ni imel slutnje, da se bo moral kasneje zagovarjati zato, da se je hotel brez oblasnega dovoljenja ustreliti. Sodnik je obsodil neprevidnega kandidata smrti na 20.000 K globe (avstr.) in mu je bilo obenem orožje zaplenjeno.

• Glava ruskega carja v Moskvi? Pariski »Matin« prinaja navažnejše odstavke, katero je sestavil general Dietrix po naročilu Kolčakovemu, ko so bele čete zasedle Ural. General Dietrix je izvedel natančno preiskavo in trdi, da so bila trupla carja Nikolaja II. in ostalih članov rodbine iz Jekaterinburga prepeljana na avtomobilih v gorove in tam vržena v neko zapuščenno jamo. Boljševiška vlada je presodila, da je bilo to ravnanje neprevidno in odredila ekspedicio, da se trupla uničijo. Ekspedicijska je vrela s seboj zdravilka in več posod s petrolejem, alkoholom in razsoljeni strupi. Trupla so bila sežgana, glave pa odrezane in namočene v alkoholno prepeljane v Moskvo. Komisar Sverdlov je takrat bil vzhiknil: Sedaj je naša ekstatenca zagotovljena, kajti, ako se moramo umakniti, zbežimo v Ameriko, kjer bomo za drag denar kazali glave ruske carske rodbine.

• Konec potrebnikoga osebn? Večki iznajdtelj Tomo Edison je pri otvoritvi razstave električnih izdelkov v Ameriki napovedal nove iznajdbe, s katerimi bo mogoče tekotom celodnevni 10 let priti do štirinurnega dnevnika. Na ost razstavi je več nego sto novih iznajdb, med katerimi je za matere vzbudil posebno pozornost aparat, ki segreje mleko za dojenčka v 40 sekundah. Ko se otrok vzbudi in zahteva, prišine mati na električni zumb in mleko se segreje ter se otroka hitro umiri. Električne kuhinje se stimo hpopolnjejuje. Edison pravi, da bo hišna gospodinja v bodoče sedela pri mizi in spjala po električnih gumbih pa bo mogoče postaviti vsa mikro raznovrstne stvari brez služabništva. Edisonove iznajdbe so po ameriških poročilih take, da bi lahko pomenile skorajšnji konec potrebnikoga osebnja.

• Krščen z rdečo zastavo. V sovjetski Rusiji imajo starši svobodo, da krstijo otroke kakor hočejo in jim dajo poljubna imena. Neki delavec je dal svoj hčeri pri krstu ime Oktobrina v počastjenje revolucije 14. oktobra 1917. Te dni je neki delavec dal izvršiti krst, kakor ga je predlagal tovarš Trocki. Duhovnika je nadomestil predsednik obratnega sveta in otrok je bil blagoslovljen a rdečo zastavo in ne s amboho brezverstvom. Dobil je ime Ljenta.

• Nekaj o Chopinu. Nežni Chopin je imel mnogo občudovalk. Ženske so bile zani in njegovo glasbo jako vnete. Ker je Chopin zelo ljubil cvetje, je ena njegovih občudovalk na debelo natrosila različnih cvetnih listov po vsej sobi, v kateri ga je pričakovala. In neka druga je dejala, da ni bilo v vsej dvorani ni ene ženske ki bi ne bila zaljubljena vani. Vendar Chopin ni bil srečen v ljubezni. Imel je rad rojakinjo Marijo Vozniško, katero bi bil rad poročil. Temu se je pa uprla njena rodbina, ki ni hotela o tej zvezi slišati ničesar. Chopin ni nikoli pozabil te svoje ljubezni. Našla so se po njegovi smrti celo vsa njena pisma; na katerih je bilo napisano »Moja bol. Vendar je Chopin imel več ljubezenskih razmerij, tako z grofico Agouit, pisateljico George Sand, Ivano Stirling id. Njegovo razmerje s Sandovo je bilo najdalše in mu je zadalo največ boleča. Ker je bil veliki skladatelj slabega zdravja, sta dolgo potovala po jugu; to potovanje je imenovala Sandova strahoviti tjakos. Tedaj sta se ljubimca ločila razočarana, huda drug na drugega. Chopin je umrl 17. okt. 1849. v Parizu. Malo pred smrtjo je privzdignil glavo in vprašal: Zakaj niso prišle one? Res ni bilo nobene ne Sandove ne grofice Agouit zato je pa bilo drugih mnogo. Umirajoč je prošil plemenitijo Potocko naj mu zapoje pesem od Stradelle. Priravnica mu je ustregla, sedla h klavirju ter zapela nabožno pesem s solzami v očeh in v glase. Vsi so jokali tudi Chopin. Nekaj minut pozneje je izdihnil.

Glavni urednik: RASTO PUSTOLEMSEK. Odgovorni urednik: VALENTIN KOPITAR.

Claude Farrère — prevel Miran Jarc:

## Civiliziranci.

Roman. XXVIII.

57

V Saigonu se je prvotni strah spremenil v radovednost, radovednost pa v ravnodušnost, kajti ta vstaja je bila predolgotrajna in tudi preveč oddaljena: vojna se je brezkončila tam daleč v Cambodiji, v onih močvirnatih gozdih, ki jih ni nihče še videl. Teden dni so bili vznemirjeni, celo razburjeni. Zdaj pa se je začelo prejšnje, brezskrbno in lahkotno življenje.

Bilžala se je doba toplih in deževnatih mesecev, doba mirzlice in griže.

Skoro bo celo Saigon postal širno močvirje — njegove rdeče ceste pokrije ilovica, vrtove umazuje žolta voda. Dvakrat na dan, zvečer in zjutraj, se ob določeni uri vsuje naliv, tedaj bo konec sprehodov, tennis in plesov na prostem.

V naglici bo treba izživeti še te zadnje dni, opojiti se s slavi in zabavami. No, teh ni manjkalo. Saigon se je v prenasičenju izživljal. Zgodovina mest izkazuje bogato število vzgledov te vrste: veliki usodni prevrati izvozevo v vsakem mestu blazine in razbrzdane zabave, ki izvirajo iz fatalizma. Za Saigon je bila vstaja domačinov grožnja in morda celo prorokba, temna prorokba

še groznejše nesreče, neznanega bliska, ki utegne treščiti v Gomoro. Saigonci so se v neki podzavestni ostrovidnosti pogrezali v opoj in omamo.

Zdravnik Raymond Mévil se ni priključil tej vseobčji pijanosti. Njegova telesna in duševna bolestnost se je vseobli stopnjevala. Gospa Malais-jeva in Marta Abelova sta bili zdaj dva tečala njegovega življenja, dva enako nedosegljiva tečaja. Pozabil je jesti in piti in, kar je še slabše — ljubiti. Torral ga je čisto prav sodil, ko je izjavil, da je to noka vrste alkoholik, ki je zamenjal alkohol z ženskami, ker se je nenadoma odrekel svojemu žganju, je Mévil vedno bolj in bolj propadal.

To je bil pravzaprav patološki slučaj. Mévil je živel razbrzdano dolgo, dolgo, čeprav nisi opazil, da bi se njegova mladostnost kaj spremenila ali omadeževala. Toda neprestano uživanje mu je izrabilo mozeg. Saj ta mozeg sploh ni bil zdrav, kot ga ima, na primer, močna normalna žival. Mévil je bil pač civiliziranec, torej rastlina iz cvetličnjaka, ki jo je blazna civilizacija pretvorila, razobličila in zamorila, in ta rastlina je zdaj postala strahotna spaka s prtilikavimi listi, s prevlečnimi cveticami in cvetnimi listi namesto prašnikov, — kjer je bil prej nagon, je zdaj kraljevala preracunljivost in njegovi možgani so bili čudežni, občunljivi in razobličeni. Ti možgani so se sprva zgradili v udobno samoljubje in so svojo svobodo prepustili čutom, ne brigajoč se za njihovo igro. Toda naglato živcey se je nekega dne dotipala

tudi do njih. Ko je dospel Mévil na konec svoje prekratke mladosti, na konec svojih izmozgavajočih slasti, je bil nenadoma in ves — otopel in razbit.

Prejšnji poželjivosti so zdaj sledile globoke in bolne razvete; — ta cvetica se je pač čudno žalostno strastvela, nieno rast je pospeševalo gnilo, pa pametno uporabljano gnojilo.

Gospa Malais-jeva, poštena meščanka, ki je imela videz visoke gospe, in francoska deželanka, ki jo je njen mož rešil pred okuževalnim vplivom kolonije, je bila izmed tistih žensk, ki jih prav težko zapelješ. Njeni čuti so molčali, prav tako tudi njena domišljija; tudi ni nudila nikake svoje slabosti, vrhu vsega tega pa je ljubila svojega moža. Mévil se je na lovu za njo izsuševal, to pa tembolj, ker se je vnel za žensko z glavno in srcem, in ni mu bilo dovolj, da bi ne imel to Galatejo, temveč hotel jo je tudi oživiti, prebuditi in preobraziti. Toda navdal jo je le s strahom in tesnobo. V tem svetovljanu, ki ji je dvoril, je slutila nevarnega in tajnostnega človeka, čarodeja, ki jo more pritegniti k sebi, navzlic njenemu odporu, v kraljestvo, kjer bi ugasil njena zakonska zvestoba, na katero je bila tako ponosna; ker pa je bila pametna, se je vendarle in vkljub izkušnjavam izvila iz njegovih napadov in je zaprla vrata pred oblegovalcem.

Mévil jo je videl le še iz daleč, pri tekamah, v gledališču, na sprehodu. Ona pa se je takoj, ko

ga je zapazila, obrnila proč, in se umikala, če jo je skušal doseči. Ta igra ga je dovedla v obup. Torral, ki je bil pozoren gledalec te drame, je pričakoval nasilja in prizorov. Mévil pa ni imel nič več potrebne moči, ki bi ga usposobila za nasilstva.

Lovil je dva plena, ni pa umel izpustiti prvega, da bi se vrgel podvojen na drugega. Tako sta ga — brezumnega — zavlekla na povsem različne steze: gospa Malais-jeva je zanj predstavljala še nikdar dosežen častni ideal; Marta Abelova se je dotaknila v njem strun, ki jih ni poznal in ki ga je njih drhtenje prestrašilo; to so bile mistične in vraževerne strune, strune ledenomrzle in blede ljubezni, — strune smrtne ljubezni.

Pomisli! je na ljubezen, s katero odevajo nune svojega Rešenika v celici.

Ta bela, premirna deklica, ta solja iz alabastra, ta egipčanska, tako čudežno oživljena sifinga, se mu je dozdevala kakor uganka, ki jo je hotel rešiti ali pa — umreti.

Njej ni dvoril, kajti z ugankami ne ljubimkujemo. Sploh je ni oblegal. Nikoli ga ni prešinila misel, da je ona kakor so druge ženske, ki nam nudijo slasti.

Bolj čisto jo je ljubil kot Pierce gospodično Syivo in če je pomislil, da bi jo vzel za ženo, so sploh ni spomnil poročne noči. Če bi se spomnil na to, bi se ji morda od straha umaknil.



**OSRAM**  
to zlatko mora nositi žarnica

**OSRAM NITRA**

Kdo hoče dobro luč nesme se bati stroškov.

**Josip Petelinc**  
LJUBLJANA, Sv. Petra nasip 7.  
Priporočamo na veliko in malo galanterijo, nogavice, razne sukance, gumbe, čipke, vezeno, sprehajalne palice, kravate, srajce, čevljarke in krojaške potrebščine. **Najnižje cene. Postrežba točna.**

**Dr. JUG**  
ne ordinira do preklica radi obolesti

**Izjava.**

Podpisani nisem plačnik za event. dolg, ki bi ga kdorkoli napravil na moje ime.  
Glince, 29. oktobra 1923.  
Frano Javornik

**Sprejmemo se takoj 3 čevljarški pomočniki**  
za srednje delo. Plača po dogovoru. Delo stalno. **Milica Pojavnik, Celje, Dolgopolje 9.**

**Kupujem ovčjo volno**  
od kož (tabačine). Vzorec in ceno naj se pošlje  
**Božidar Mitič, BEOGRAD, ul. Miloša Velikog br. 99. 11530**

**Mlin**  
predajem. Voden pogon 12 HP, uvijek stalna voda, topla u najlepšem predelu HRV. ZAGORJA sa stalnom od 5 soba i nusprostori. Mlin lijepo uredjen na seliačku meljavu. Posla dosta. **Prodaje Makso Jeržik, posjednik mlina Tuhej, Hrvatsko Zagorje. 11537**



**Janko Zuljan**  
gozdar v p.  
Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil v torek, 30. okt. t. l. ob 2. s Ceste na Rožnik 19 na pokopališču k Sv. Križu.  
V TRSTU, dne 28. oktobra 1923.  
**Flora Plisnier roj. Zuljan, soproga Charles Plisnier, zet in družina Plisnier.**

**Zahvala.**  
Ob prebriski, nenadni izgubi našega nad vse ljubljene soproga oziroma očeta, gospoda

**Frana Stareta**  
silkarskega mojstra

nam je bilo toliko vsestranskega tolažilnega sočutja, da nam ni mogoče izrekati svoje globoke zahvale drugače, nego tem potom.  
Predvsem se zahvaljujemo prečast. duhovščini, posebno č. g. župniku Barletu za opravljene cerkvene obrede in tolažilne besede, preč. g. kanoniku Stroju, g. podžupanu dr. Stanovniku, gg. obč. svet. Pircu in Zajcu, zastopnikom južne železnice, njegovim stanovskim kolegom ter vsem ostalim korporacijam, ki so blagemu pokojniku s svojo navzočnostjo in spremstvom izkazali zadajo čast.  
Posebno zahvalo izrekamo gg. pevcem za presretno žalostinke in železničarski godbi za tolažbeno spremstvo.  
Iskrena hvala tudi darovalcem prelepih vencev in cvetk ter vsem, ki so rajnega s tako ljubeznijo in sočutjem spremlili na njega zadnjem potu.  
Bog plačaj!  
Ljubljana, dne 27. oktobra 1923.  
**Josipina Stare, soproga. Karolina, Fric, otroka.**

**Dralle-jeva iluzija**  
o svetilniku

Cvetlične kaptje brez alkohola čudovito naravne. Kaptjica za došča.

Smarnice, vřilice, vrtnice, španski beseg, heliotrop, popiji, (tro-pični mak) itd.

Glavna zaloga za preprodajalce:  
**„Isis“ d. d. o. d. Jurij Dralle, ZAGREB, Palmotičeva ulica št. 66.**

**20% popusta**  
v konfekcijski trgovini **Fran Lukič**  
Pred škočjo 10.  
Moške zimске sukne, površniki ter vsake vrstna trikotaža.

**Gamaufovo** imelno grožljo za cvetlice je izborno učinkovito sredstvo, katero omogoči rastlini do izredno bujnega razvoja in vzbudi v cvetu mnogo intenzivnejšo inanso barve. Cena zavojčku Din 3.—  
Razpošilja društvo **„Vrtnarska šola“ v Kranju.**  
Stalna zaloga: Herzmansky, Koroška, Urbanic in drogerija „Adria“.

**Konjakovih-steklenic**  
Kupimo vsako množino po najvišjih cenah!  
„ALKO“ veletrgovina žganja d. z. o. z. Ljubljana (Kolizej).

**MALI OGLASI**

Za odgovore uprave naj se pričehi 1 dinar.

**Službe**  
**Prodajalka,** izurjena v manufakturni stroki, išče službe. — Ponudbe pod Izurjena/11552 na upravo »Slov. Narod«.

**Koncipijenta** s substitucijsko pravico išče dr. Rudolf Ravnik, edvetnik v Mariboru. — Vstop takoj, pogoji po dogovoru. 11-497

**Kot učenka** želi vstopiti v trgovino 14 letna deklica: gre tudi na deželo. — Dopisil pod »14 letna/11.546« na upravo »Slov. Narod«.

**Gospodinja,** prvovrstna kuharica, išče primerno mesto v večjem gospodinjstvu; gre tudi k samaki osobi. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 11.557

**Damski plašč** (Pelzmantel), popolnoma nov, modern, iz rjave kožuhovine naprodaj za 18.000 kron. — Za ogledati: Sv. Petra nasip 37. levo. 11.558

**Najvišjemu ponudniku prodam** 20 (dvajset) vagonov prvovrstnih bukovih suhih klanih drv brez okroglic, franko vagon Južna železnica Zidani most, Zagorje. — Reflektanti naj pošljejo svoje ponudbe pod šifro »Drava« na Aloma Company, Ljubljana. 11.581

**Kot praktikantinja za pisarniška dela** (za par mesecev brez plačno) želi nastopiti gospodična. Ponudbe pod »Poičena in zanesljiva 11.539« na upravo »Slov. Narod«.

**Iščem čevljar-skega pomočnika,** starejšega, za stalno namješčenje z vso oskrbo, ter vajenca. Nastop takoj. — **Mattia Bukovec, čevliar, Cvetkovič, Jastrebarsko, Hrvatsko. 11.578**

**Stanovanja**  
**Na stanovanje** sprejemem dva gospoda. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 11.561

**Elegantna soba** z dvema posteljami v bližini kavarnе »Emona« se išče; po možnosti s posebnim vvhodom. — Ponudbe pod »Dobro plačam/11.534« na upravo »Slov. Narod«.

**Izučen pismonoša,** 22 let star, z dobrimi spričevali, kolesar, tudi za daljšo progno, želi takoj nastopiti službo. — Gre tudi kot kurir v kak večji hotel v mestu. — Ponudbe je poslati pod »Zanesljiv 11.574« na upravo »Slov. Narod«.

**Prodaj**  
**Naprodaj razna vinska posoda** in 5 velikih hrarnih sodov, dokler traja zaloga. — Avguštin, Sp. Šiška, St. Jerneja c. 231

**Mesečna soba,** meblavana, s posebnim vvhodom in električno razsvetljavo, se odda. — Naslov pove uprava »Sl. Narod«. 11.564

**Lepa soba,** opremljena, zračna in svetla, se odda boljšemu solidnemu gospodu. — Naslov pove uprava »Sl. Narod«. 11.550

**Meblirano sobo** s posebnim vvhodom, v elektr. razsvetljavo, cv. s kopalnico, v bližini Mestnega trga, išče samski gospod za takoj ali pozneje. — Ponudbe je poslati pod A. L./11.488« na upravo »Slov. Narod«.

**Stanovanje** iz dveh od treh sob išče za takoj mirna rodbina brez otrok v stari ali novi hiši. — Ponudbe pod »F. M. 9/11.576« na upravo »Sl. Narod«. 11.576

**Soba se odda.** Gradišče 10, I. nadstropje, desno. 11.575

**Stanovanje** na periferiji mesta, pet minut od tramvaja dobi, kdor kupi lepo prtilčno hišo z velikim vrtom. — Solnčna lega. Cena 125 tisoč dinarjev. — Vprašanja na: Hinko Privšek, Miklošičeva 18/I, desno. 11.571

**Meblovano sobo** oddam solidnemu gospodu. — Resljeva cesta 12, I. nadstr., levo. 11.566

**Prazno sobo** v sredini mesta iščem za takoj. — Naslov sporočiti na upravo »Slovenskega Naroda«. 11.573

**Soba s kuhinjo** in kabinetom se zamenja z enakim ali brez kabine. — Ponudbe pod »Ev. tudi kabinet/11.553« na upravo »Slov. Narod«.

**Elegantna soba** v mestu se išče za oddajo damo. — Ponudbe na upravo »Slov. Narod« pod »Beograd/11.500«.

**Posojila**  
**Potrebujem** za 4 do 6 tednov posojilo 25 do 50 tisoč dinarjev. Dam prvovrstno poročje v polno varnost ter plačam visoke obresti. — Ponudbe prosim na upravo »Slov. Narod« pod »Trgovca/11.551«.

**Iščem posojilo** 10.000 Din proti 25 % obrestim za dobo šestih mesecev — ali kompenjona. — Ponudbe pod »Sreča/11.560« na upravo »Sl. Narod«.

**Neopremljena**  
**Trgovina in vinska klet** za 400 hl se odda v najem. — Naslov pove uprava »Sl. Narod«. 11.549

**Vila!** Radi odpotovanja se prodaja ugodna vila s tremi stanovanji, lepim vrtom, 15 minut od glavne pošte. Prvo nadstropje takoj na razpolago. — Ponudbe pod Odpotovanje/11.342 na upravo »Slov. Narod«.

**Proda se takoj dvonadstr. vila** z velikim sadnim vrtom, primerno za kako podjetje, blizu kolodvoru v Celju. Iz vile krasen razgled po mestu in okolici. Stanovanje takoj na razpolago. — Poizve se pri Perlič. Selo 38, občina Moste. 11.565

**Čreva!** V zalogi imam vse vrste črev po najnižji dnevni ceni. Edino domače podjetje v Sloveniji — Ljubljana — Se pripravam vsem mesarjem in gostilničarjem. — Franc Zupan, črevar, Mestna klanica. 11.039

**Inserati v »Malih oglaših«** imajo neoporečno velik uspeh v »Slov. Narod«. Cena za prvih 20 besed 5.— Din, vsaka nadaljna beseda 30 para.

**Maio posestvo** tik Ljubljane, obstoječe iz hiše s tremi sobami, kletjo, hlevom, drvarnico, srambo in 1 oralom sveta, naprodaj za 100 tisoč dinarjev. — Dalje blagajna (Wertheim) pis-koleta istotako naprodaj. — Pojasnila daje: Franc Schantel, Realitetna pisarna, Mestni trg 18/I. 11.562

**Kurim**  
**Kopalno banjo,** dobro ohranjeno, kupim. — Ponudbe: Franc Gattlinger, Hrušica št. 14 pri Ljubljani. 11.568

**Razno**  
**Rezanje drv** z motorno žago. — Ludvik Heršič, na Friškovcu, Vojaška ulica. 11.140

**Tihaga družabnika** s kapitalom od 15.000 do 25.000 Din iščem za razširjenje mizarske in varne radi obilnih naročil. — Naslov pove uprava »Sl. Narod«. 11.516

**Ali bi se radi temeljito rešili revmatizma? Za na tisoče ozdravljenih!**

Bolečine v členkih in sklepih, zatekli udje, sključene roke in noge, trganje, bodenje, vlečenje po različnih delih telesa, da, tudi slabotnost oči so posledice revmatičnih in protinških bolečin.

Nudim Vam prirodno sredstvo za ozdravljenje. Ni univerzalno zdravilo nego zdravilo, kakršna dobrotna mati priroda deli bolnemu človeštvu. **Vsačemu brezplačno postužno.** Pišite takoj pa Vam pošijem svoj pomoček in poučno razpravo popolnoma zastoj. Postanete še moj hvaležen pristaš.

August Märzke, Berlin-Willersdorf, Bruchsalerstr. 5. Abt. 555

**Veliko nagrado**

dobi, kdor zamenja stanovanje dveh velikih sob z vsemi pritlikinami v bližini kraja Petra vojašnice za vsaj tri sobe v **sredini mesta.** Ponudbe na upravo lista pod **Obojestranska zadovoljnost 11547.**

Telefon 436 **TOVARNA KANDITOV** Telefon 436  
**Fr. Rozman**  
MARIBOR, Aleksandrova cesta št. 57  
priporoča vse vrste kanditov (bonbonov) po najnižjih tovarniških cenah.  
Zahtevajte cenik! Zahtevajte cenik!

Konzervna tovarna „GLOBUS“ na Vrhniki **kupuje** po najugodnejših dnevnih cenah **divje zajce in srne** Sprejema jih v Ljubljani v svojem paviljonu na Vodnikovem trgu.

**Odvetnik dr. Rihard Faninger** sporoča vlijudno, da je prevzel odvetniško pisarno blagopokojnega gosp. dr. Vladimirja Serneca, odvetnika v Mariboru, Sodna ul. 14.

**Prometni zavod za premog** d. d. **v Ljubljani** prodaja vseh kakovosti, v celih vagonih po orig. cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo **inozemski premog in koks vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno la čehoslovaški in angleški koks za livarno in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete.** Naslov: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG, d. d. centrala v Ljubljani, Miklošičeva cesta 15/II.